

เขียนเลขที่นิ้วสอบ

เลขที่ ๐๐๔๘๑ ด้วยเลขไทย

ประโยชน์คุณธรรมชั้น โท

วิชา เกี๊ยะความแ่กกระทุ้กรรม

สอบในสนามหลวง

วันที่ ๙ เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๐

1. ยกใจทย์มาเขียน

อก ขาขานี กมนานี กรณาโล น มชุมติ

เสหิ กมนเมหิ ทมเมหิ อดุติททุติมว ตบขติ

เมื่อดนวิ มีปัญญาทภาม ทำกรรมชั่วอู่กัไมรู้สึก เาารู้สึกเดื่อดกรัน

เพราะกรรมของตน เหมื่อนนุกโปโหิม

ขัตนั้จักได้อธิบายอาฮายเนื่อความแ่วกระทุ้กรรมสุภายิต

ทีได้อธิตไว้ ณ เขื่อวต่นนอเป็นแนวทาวณีกาและนำโขปฏิบัติสัขโข

ความว

2. เขียนข้อความบังคับ

3. อธิบายเป็นเรียงความ-8--10-บรรทัด

5

วิธีการเชื่อมกระดูก หลังจากเขียน 8-10 บรรทัดแล้ว

กรรมฝ่ายชั่วให้เป็นผลทุกๆ ๔ ประการ เชื่อมไม่เชื่อมก็ ๔ ประการ เห็นตาม

หรือไม่ว่า ความจริงเป็นเช่นนี้ตลอดไป

สมมติว่าทศนาสนสภานิตที่มาจากในสัจจตณิกาย สุตตวรรค

ที่มาของสุภานิต

ข้อความเชื่อม(ต้องเขียน) ยาทิส วปเต นีช ตาทิส ลภเต ผล

กลุณานการี กลุณาน ปาปการี จ ปาป

ความว่า บุคคลหว่านพืชเช่นใด ย่อมมีได้กับผลเช่นนั้น

ผู้ทำกรรมดีย่อมมีได้กับผลดี ผู้ทำกรรมชั่วย่อมมีได้กับผล

สุภานิตที่เรานำมาเชื่อม(เตรียมมาเอง)

แล้วอธิบายต่อ 8 - 10 บรรทัด

เชื่อมกระพุ้งธรรมครั้งที่ 2

แสดงความห่วงหา ด้ร้นเมื่อทำกรรมชั่วนั้นให้ผลก็สืบสันตติวงศ์

สมด้วยพุทธศาสนสภานิตที่นำใน ทุกทณิกาย ธรรมบทว่า

ยกสุภาษิตบทที่-2 ที่เตรียมมาเขียน
และอธิบาย อีก-8-10 บรรทัด

สรุปความว่า

เขียนสรุป อีก 5-8 บรรทัด

สมด้วยพุทธศาสนสภานิตที่ออกจันเป็นนักเขพบ
น เข็วตนนั้นว่า

ยกใจทย์มาเขียนอีกครั้ง

อถ ปาพานิ กมฺมานิ ปก นวโล น นชฺฌมติ

เสหิ กมฺเมหิ ทมฺเมหิ อคฺคิททาโตมว ตปฺปติ

เมื่อตนวิ มีปัญญาทกาม ทำกรรมชั่วออยู่ไม่รู้สึก เวารู้สึกเดือดร้อน

เพราะกรรมของตน เหมือนตกไฟไหม้

มีนัธด้วยภรณนามาด้วยประการฉะนี้

เขียนข้อความปิดท้าย-และ-จุด(-)

ตัวอย่างการแต่งกระดุม
ในใบตอบสนามหลวง

เลขที่ ๐๐

ประโยคประถมศึกษาชั้น โท

วิชา เรียงความแก่กระทู้ธรรม

สอบในสนามหลวง

วันที่ ๑๗ เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๔๓

✓ ปุติมจันท์ กุศลเคน โย นโร คุปนยพติ

กุสาปี ปุติ วายนติ เอว พาลูปเสวนา

✓ หรณท้อปลาวเนาด้วยใบหญ้าคา แม่น้ำกัก

ย่อมพลอยเห็นไปด้วยจันใด การล่องเสพ

เสพคนพาลก็จันนั้น

✓ บัดนี้ จักได้อธิบายขยายเนื้อความแห่งกระทู้ธรรมสุภาษิตที่ได้ลิขิตไว้ ณ เบื้องต้น

พอเป็นแนวทางแห่งการศึกษาและนำไปปฏิบัติสืบต่อไป

✓ ดำเนินความว่า คนพาลหรือคนชั่ว ได้แก่คนประพฤติเลวทรามทางกาย วาจา ใจ ถ้า

บุคคลใดคบคนพาล ย่อมถูกคนพาลชักนำไปให้ผิดชั่ว กล่าวชั่ว ทำชั่วตาม คือมีชักชวนเต็มหน้า

เที่ยวกลางคืน มัวเมาในการเล่นและเล่นการพนัน คนพาลนั้นทำลายความสุข ความสำเร็จทั้ง

ฝ่ายคนและผู้อื่น ย่อมถือเอาแต่สิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ทั้งสองฝ่ายคือทำลายความพินาศให้เกิด

แก่ตนและคนอื่น เพราะใจไม่ยึดธรรมเป็นหลัก ดังนั้น ถ้าใครก็ตามที่คบคนพาลย่อมจะทำให้

ความประพฤติของตนเองเลวลง มีแต่ความเดือดร้อนในที่สุด ก็ต้องพินาศล่มจมเหมือนคนเขา

ในทฤษฎีค่าที่อุปราคาในทฤษฎีค่าที่ปล่อยเหินเหินไปด้วยฉะนั้น สัมผัสทุกข้อสำหรับสภาวะที่ว่ามี

ใน จุฬาทฤษฎีค่า ข้อใด วิสัจนิบาตว่า ✓

✓ ยาทิสี กุเวเต มิตติ ยาทิสัญญาอุปเสวติ

โสปี ตาทิสโก โทติ สทวาโส ทิ ตาทิโส

✓ คบคนเข็นไคเป็นมิตร และสคบคนเข็นไค

เขาก็คือคนเข็นนั้น เพราะการอยู่ร่วมกันย่อม

ย่อมเป็นเข็นนั้น

✓ คำว่า คบ คือการอยู่ร่วมกัน เข็นร่วมกัน ร่วมนอน ส่วนคำว่า สคบ คือการร่วมคบ

คิดกันมีความคิดอันไปในทางเดียวกัน การคบหรือสคบ มีส่วนสำคัญในการดำเนินชีวิตของ

ตน เพราะเมื่อคบคนพาลย่อมพาลไปด้วย แต่หากคบบัณฑิตก็พลอยเป็นบัณฑิตไปด้วย ดังนี้

คำพูดว่า คบคนพาลพาลไปหาผิด คบบัณฑิตบัณฑิตพาไปหาผล คบคนชั่วให้ชั่วด้วยนั้น

จึงควรระมัดระวังในการคบหา พึงคบกับคนที่เรียกว่าบัณฑิต ผู้มีปกติทาสี ทั้งกาย วาจา ใจ

เพราะท่านว่าคบคนเข็นไคก็มักเป็นคนเข็นนั้น เพราะการอยู่ร่วมกันจึงเป็นเช่นนั้น ผู้เป็นบัณฑิต

เห็นผลแห่งการคบหาสมาคมแล้ว พึงคบกับบุคคลผู้มีศรัทธาคือ เชื่อกรรม เชื่อผลของกรรม

ว่าจริง เชื่อว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว เชื่อผู้มีศีลคือมีปกติประพฤติเรียบร้อยทั้งทางกาย วาจา

ใจ ผู้มีปัญญาเครื่องสอดส่องพินิจพิจารณาเห็นสิ่งที่ดีที่ชั่วตามความเป็น สามารถแยกแยะว่า

อะไรดี อะไรไม่ดี มีประโยชน์ หรือไม่ประโยชน์ อะไรควรอะไรไม่ควร และประพฤติตามที่ได้
เล่นเรียนมา เมื่อบันทึกติดกับบุคคลดังกล่าวมานี้ ย่อมเชื่อว่าเป็นผู้ปรารถนาความสุขที่มั่นคง
สมดังพุทธศาสนาสัญญาชีวิตที่มาจาก จุฬทกนิยาย เถรคาถา ว่า ✓
✓ ปาปมิตเต วิวูเชตฺวา ภะเชยฺยเตมบุคคล
โธวาเท จสฺส ติฏฺฐุสฺสย ปตฺเตนโต อจสฺ สฺจ
✓ ผู้ปรารถนาความสุขที่มั่นคง พึงเว้นมิตระชั่วเสีย
คนแต่บุคคลสูงสุดและพึงตั้งอยู่ในโอวาทของท่าน
✓ การคบมิตรนั้น ถ้าเป็นมิตรดี เรียกว่า กัลยาณมิตร ถ้ามิตรชั่ว เรียก มิตรปฏิรูปหรือ
มิตรเทียม ท่านแบ่งออกเป็น ๔ จำพวก คือ ๑.เป็นคนปลอกลอกเห็นแก่ได้ ๒.เป็นคนดีแต่พูด
๓.เป็นคนหัวประจบ ๔.ชักชวนเราไปในทางฉิบหาย คนสี่จำพวกนี้พึงรู้ว่าไม่ใช่มิตร แต่เป็นดัง
อสรพิษ บุคคลผู้ปรารถนาความสุขแก่ตน พึงหลีกเลี่ยงให้ห่างกันแต่พึงให้คนแต่บุคคลที่สูงที่สุด
คือมิตรที่ดี มีศีลธรรม แนะนำให้ทำ พูด คิด แต่ในสิ่งที่ดีมีประโยชน์ และพึงปฏิบัติตามคำที่
ท่านสั่งสอนหรือโอวาทของท่าน จึงจะได้ผลที่พึงประสงค์ เพราะท่านผู้รู้ทั้งหลาย มีพระสัมมา
สัมพุทธเจ้าเป็นต้น เป็นแต่ผู้บอกชี้แนะเท่านั้น ส่วนเรื่องกาปฏิบัติเป็นเรื่องของผู้ฟังพึงกระทำ
ตามเอง จึงจะได้แต่ความสุขความเจริญ ความมั่นคงสถาพรต่อไป
✓ สรุปว่า การคบหาสมาคมกับคนอื่นเป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะสามารถทำคนให้เป็น

ดีและ เป็นคนเสียก็ได้ เป็นเหมือนตาบสองคม เพราะถ้าคบคนดีก็จะเป็นคนดีได้ แต่ถ้าคบคน
ชั่วก็จะเป็นคนชั่วได้ เพราะคบคนใดเป็นมิตรก็เป็นคนเช่นนั้น ดังนั้นบุคคลจึงจะต้องหลีกเลี่ยง
พาลหรือคนชั่ว แต่ให้หันไปคบสมาคมคนที่มีความดี เป็นบัณฑิตพึงเข้าไปรับคำชี้แนะคำสั่ง
จากท่านเหล่านั้น หากปรารถนาประโยชน์และความเจริญในชีวิต ก็จะต้องคบคนแต่คนดีคน
สูงส่งเท่านั้น สัมผัสพุทธศาสน์ญาติที่ยกขึ้นเป็นนิมิตเพียบ ณ เบื้องต้นว่า ✓

✓ ปุติมาจณ์ กุสศเคน โย นโร อุปนยติ

กุสาปี ปุติ วายนติ เอว พาลูปเสวนา

✓ นรชนท้อปลาเนาด้วยใบทญาคา แม้นทญากี้

ย่อมพลอยเหม็นไปด้วยจันใด การล้อเล่น

เล่นพาลก็ฉนั้น

มีนัยดังพรรณนามาด้วยประการฉะนี้ ✓

ปัญหาวิชาเรียงความแก้กระทู้ธรรม นักธรรมชั้นโท
สอบในสนามหลวง

วันพุธที่ ๑๖ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๙

อจุยนต์ อโหรตตะ

ชีวิต อปรุชฌติ

อายุ ชัยติ มจจัน

กุนนทีนัว โอทก.

วันคืนย่อมล่วงไป ชีวีย่อมหมดเข้าไป อายุของสัตว์ย่อมสิ้นไป
เหมือนน้ำแห่งแม่น้ำน้อย ๆ ฉะนั้น

(พุทธ) ส. ส. ๑๕/๑๕๙

ช. มหา. ๒๙/๑๕๔

แต่งอธิบายเป็นทำนองเทศนาโวหาร อ้างสุภาษิตอื่นมาประกอบไม่น้อยกว่า ๒ ข้อ และบอกชื่อคัมภีร์
ที่มาแห่งสุภาษิตนั้นด้วย ห้ามอ้างสุภาษิตซ้ำซ้อนกัน แต่จะซ้ำคัมภีร์ได้ไม่ห้าม สุภาษิตที่อ้างมานั้น ต้องเรียง
เชื่อมความให้สนิทติดต่อสมเรื่องกับกระทู้ตั้ง.

ชั้นนี้ กำหนดให้เขียนลงในใบตอบ ตั้งแต่ ๓ หน้า (เว้นบรรทัด) ขึ้นไป

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง

ปัญหาวิชาการธรรม นักรธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันพฤหัสบดีที่ ๑๗ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๙

๑. เจโตวิมุตติ กับ ปัญญาวิมุตติ ต่างกันอย่างไร ?

ตอบ เจโตวิมุตติ เป็นวิมุตติของท่านผู้ได้บรรลุมานานมาก่อนแล้ว จึงบำเพ็ญวิปัสสนาต่อ ส่วนปัญญาวิมุตติ เป็นวิมุตติของท่านผู้ได้บรรลุด้วยลำพังบำเพ็ญวิปัสสนาล้วน อีกนัยหนึ่ง เรียกเจโตวิมุตติเพราะพ้นจากราคะ เรียกปัญญาวิมุตติเพราะพ้นจากอวิชชา ฯ

๒. พระอริยบุคคล ๘ จำพวก จำพวกไหนชื่อว่าพระเสขะ และพระอเสขะ ?
เพราะเหตุไร ?

ตอบ พระอริยบุคคล ๗ เมืองต้น ชื่อว่าพระเสขะ เพราะเป็นผู้ยังต้องปฏิบัติเพื่อบรรลุผลเบื้องสูง ฯ
พระอริยบุคคลผู้ตั้งอยู่ในอรหัตตผล ชื่อว่าพระอเสขะ เพราะเสร็จกิจอันจะต้องทำแล้ว ฯ

๓. ราคะ โลภะ อิสสา กลิ่น รส อย่างไรเป็นกิเลสคาม อย่างไรเป็นวัตถุกาม ?

ตอบ ราคะ โลภะ อิสสา เป็นกิเลสคาม
กลิ่น รส เป็นวัตถุกาม ฯ

๔. คำว่า "โสดาบัน" แปลว่าอะไร ? ผู้บรรลุโสดาบันนั้น ละสังโยชนอะไรได้เด็ดขาด ?

ตอบ โสดาบัน แปลว่า ผู้แรกถึงกระแสพระนิพพาน ฯ

ท่านละสังโยชนได้เด็ดขาด ๓ อย่าง คือ

๑. สักกายทิฏฐิ

๒. วิจิกิจฉา

๓. สัมพัทธปรมาส ฯ

๕. ความตริในฝ่ายชั่ว เรียกว่าอะไร ? มีกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ?

ตอบ เรียกว่า อุกุศลวิตก ๓ อย่าง ๓

คือ ๑. กามวิตก ความตริในทางกาม

๒. พยาบาทวิตก ความตริในทางพยาบาท

๓. วิหิงสาวิตก ความตริในทางเบียดเบียน ๓

๖. มัจจุรได้แก่อะไร ? ได้ชื่อว่าเป็นมารเพราะเหตุไร ?

ตอบ ได้แก่ความตาย ๓

ชื่อว่าเป็นมาร เพราะเมื่อความตายเกิดขึ้น บุคคลย่อมหมดโอกาสที่จะทำประโยชน์ใด ๆ
อีกต่อไป ๓

๗. จริต คืออะไร ? คนมีปกติเชื่อ้ง่ายเป็นจริตอะไร ?

ตอบ คือ พื้นเพอริยาคัยของบุคคลที่แสดงออกมาตามปกติเป็นประจำ ๓

เป็นลัทธิจริต ๓

๘. กิเลสที่ได้ชื่อว่าอนุสัยและได้ชื่อว่าสังโยชน์ มีอธิบายอย่างไร ?

ตอบ กิเลสที่ได้ชื่อว่าอนุสัย เพราะเป็นกิเลสอย่างละเอียด นอนเนื่องอยู่ในสันดานของสัตว์

มักไม่ปรากฏ ต่อเมื่อมีอารมณ์มาเกี่ยวข้องจึงปรากฏขึ้น

กิเลสที่ได้ชื่อว่าสังโยชน์ เพราะเป็นกิเลสที่ผูกใจสัตว์ไว้กับภพไม่ให้หลุดพ้นไปได้ ๓

๙. พระพุทธคุณบทว่า อรหํ เป็นพระอรหันต์ มีความหมายอย่างไรบ้าง ?

เลือกตอบมา ๒ อย่าง

ตอบ มีความหมายได้ ๔ อย่าง ๓ คือ

๑. ชื่อว่าเป็นพระอรหันต์ เพราะเป็นผู้ไกลจากกิเลสและบาปกรรม กล่าวคือ
เป็นผู้บริสุทธิ์

๒. ชื่อว่าเป็นพระอรหันต์ เพราะเป็นผู้หักกำลังสารจักร คือ อวิชชา ตณหา
อุปาทาน กรรม ได้

๓. ชื่อว่าเป็นพระอรหันต์ เพราะเป็นผู้ควรแนะนำสั่งสอนเขา หรือเป็นผู้ควร
รับความเคารพนับถือ

๔. ชื่อว่าเป็นพระอรหันต์ เพราะเป็นผู้ไม่มีความลับ คือมิได้ทำความเสียหาย
อันใดที่จะพึงซ่อนเร้น ๓

๑๐. จงให้ความหมายของคำต่อไปนี้ ?

๑. อโหสิกรรม

๒. กตัตตการม

ตอบ อโหสิกรรม คือกรรมให้ผลสำเร็จแล้ว เป็นกรรมล่วงคราวแล้วเลิกให้ผลเปรียบเหมือน
พืชลึนยางแล้ว เพาะไม่ขึ้น

กตัตตการม คือกรรมสักว่าทำได้แก่กรรมอันทำด้วยไม่ตั้งใจ ฯ

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง

ปัญหาวิชาอนุพุทธประวัติ นักรธรรมชั้นโท
สอบในสนามหลวง

วันศุกร์ที่ ๑๘ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๙

๑. ประวัติอนุพุทธบุคคลมีความสำคัญต่อผู้ศึกษาอย่างไร ?

ตอบ ทำให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้ในจริยวัตร และคุณความดีที่ท่านได้บำเพ็ญมา ตลอดจนถึงผลงาน ในการช่วยเผยแผ่พระพุทธศาสนาอันทำให้เจริญสืบมาถึงทุกวันนี้ นำให้เกิดความเลื่อมใสและความนับ ถือเป็นหลักฐานคติอันดี สามารถน้อมนำมาปฏิบัติตามได้ ฯ

๒. เหนือภิกขุอุปสัมปทาที่ประทานแก่พระโกณฑัญญะและพระยสะต่างกันอย่างไร ?
เพราะเหตุไร ?

ตอบ ต่างกัน คือ ที่ประทานแก่พระโกณฑัญญะมีคำว่า เพื่อทำที่สุดทุกข์โดยชอบ ส่วนที่ประทานแก่ พระยสะไม่มีคำว่า เพื่อทำที่สุดทุกข์โดยชอบ ฯ
เพราะพระยสะได้ถึงที่สุดทุกข์แล้ว ฯ

๓. พระพุทธเจ้าทรงยกย่องใครว่าเป็นผู้มีบริวารมาก ? เพราะเหตุไร ?

ตอบ พระอูรุเวลกัสสปะ ฯ
เพราะเหตุที่ท่านเป็นผู้รู้จักเอาใจบริวาร รู้จักสงเคราะห์ด้วยธรรมบ้าง ด้วยอามิสบ้าง ผู้ประกอบด้วยคุณสมบัตินี้ ย่อมเป็นผู้สามารถควบคุมบริวารใหญ่ไว้ได้ ฯ

๔. พระพุทธองค์ทรงยกย่องพระสารีบุตรคู่กับพระโมคคัลลานะโดยอุปมาไว้อย่างไร ?

ตอบ พระพุทธองค์ตรัสอุปมาว่า พระสารีบุตรเปรียบเหมือนมารดาผู้ให้ทารกเกิด
พระโมคคัลลานะเปรียบเหมือนนางนมผู้เลี้ยงทารกนั้นที่เกิดแล้ว ฯ

๕. พระสาวกองค์ใด เป็นผู้มักน้อยสันโดษอย่างยิ่ง ? ท่านทำใจอย่างไร ?

ตอบ พระมหากัสสปะ ฯ

ทำใจอย่างนี้ คือ เมื่อแสวงหาไม่ได้ ก็ไม่สะดุ้งตกใจ เมื่อแสวงหาได้แล้วก็ไม่กำหนดยินดีในปัจจัย ๔ นั้น ฯ

๖. พระสาวก ผู้อธิบายภัทเทรตสูตรที่ทรงแสดงโดยย่อให้พิสดารคือใคร ?

ท่านได้รับการสรรเสริญจากพระศาสดาว่าอย่างไร ?

ตอบ คือ พระมหากัจจายนะ ฯ

ท่านได้รับสรรเสริญจากพระศาสดาว่า เป็นผู้ฉลาดในการอธิบายคำที่ย่อให้พิสดาร ฯ

๗. พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมอุปมาด้วยพิน ๓ สาย แก่ใคร ? ด้วยทรงพระประสงค์ใด ?

ตอบ แก่พระโสณโกปิวิสะ ฯ

ด้วยทรงพระประสงค์จะให้ท่านทำความเพียรพอประมาณ เพราะท่านทำความเพียรอย่างยิ่ง เติบจนจนเท้าแตก ฯ

๘. สตรีคนแรกที่ได้อุปสมบทในพุทธศาสนาคือใคร ? อุปสมบทด้วยวิธีใด ?

ตอบ คือ พระมหามายาภิกษุณีโคตมี ฯ

ด้วยวิธีรับครุธรรม ๘ ประการ ฯ

ศาสนพิธี

๙. ธรรมเนียมของสงฆ์ที่พึงปฏิบัติชอบต่อกันเพื่อความสามัคคี เรียกว่าอะไร ? หมายถึงอะไร ?

ตอบ เรียกว่า สามัคคีธรรม ฯ

หมายถึง การขอขมาโทษ และการให้อภัยกัน ฯ

๑๐. การถวายผ้าวัสสิกสาฎกนั้น มีมูลเหตุมาจากอะไร ? ใครเป็นผู้ถวายคนแรก ?

ตอบ มีมูลเหตุมาจากเดิมยังไม่มีพุทธานุญาตให้ภิกษุมีผ้าวัสสิกสาฎก ภิกษุทั้งหลายจึงเปลือยกาย อาบน้ำ นางวิสาขา มหาอุบลิกา ทราบเรื่องนั้นแล้ว เห็นว่าไม่สมควรแก่เพศสมณะ จึงทูลขอ พระพุทธานุญาต เพื่อถวายผ้าอาบน้ำฝนแก่ภิกษุทั้งหลาย ฯ

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง

ปัญหาวิชาวินัยบัญญัติ นักรรณชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันเสาร์ที่ ๑๙ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๕๙

๑. อภิสมาจารคืออะไร ? ภิกษุผู้ไม่เอื้อเฟื้อในอภิสมาจารมีโทษอย่างไรบ้าง ?

ตอบ คือธรรมเนียมของภิกษุ ฯ

มีโทษปรับอาบัติตุลลัจจัยเป็นอย่างสูง แต่มีน้อย ส่วนมากปรับอาบัติทุกกฏเป็นพื้น ฯ

๒. ในกาบบริหาร มีข้อปฏิบัติเกี่ยวกับหมวดและคัวไว้อย่างไร ?

ตอบ เกี่ยวกับหมวด มีข้อปฏิบัติไว้ว่า อย่าพึงไว้หมวดไว้ใครา คือต้องโกนเสมอ ห้ามไม่ให้แต่งหมวด และห้ามไม่ให้ตัดหมวดด้วยการกรไกร

เกี่ยวกับคัว ไม่ได้วางหลักปฏิบัติไว้ แต่พระสงฆ์ไทยนิยมโกนพร้อมกันผม ฯ

๓. สังฆาฏิ บาตร ประคตเอา เข็ม มีดโกน อย่างไหนจัดเป็นบริวารบริโศค อย่างไหนจัดเป็นบริวาร อุปโศค ?

ตอบ สังฆาฏิ บาตร ประคตเอา จัดเป็นบริวารบริโศค

เข็ม มีดโกน จัดเป็นบริวารอุปโศค ฯ

๔. นิสัยระงับ กับ นิสัยมุตตะกะ มีอธิบายอย่างไร ?

ตอบ นิสัยระงับ หมายถึงการที่ภิกษุผู้ถือนิสัยขาดจากปกครอง เช่น อุปัชฌาย์มรณภาพ เป็นต้น

นิสัยมุตตะกะ หมายถึงภิกษุผู้ได้พรรษา ๕ แล้ว และมีคุณสมบัติพอรักษาดนได้เมื่ออยู่ตามลำพัง ทรงพระอนุญาตให้พ้นจากนิสัย ฯ

๕. **วัตรคืออะไร ? อุปัชฌายวัตรและสัททวิหริกวัตร ใครพึงทำแก่ใคร ?**

ตอบ คือ แบบอย่างอันดีงามที่ภิกษุควรประพฤติในกาลนั้น ๆ

อุปัชฌายวัตร สัททวิหริกพึงทำแก่อุปัชฌาย์

สัททวิหริกวัตร อุปัชฌาย์พึงทำแก่สัททวิหริก

๖. **ภิกษุได้ชื่อว่า “กุลปสาทโก ผู้ยังตระกุลให้เลื่อมใส” เพราะมีปฏิปทาอย่างไร ?**

ตอบ เพราะมีปฏิปทาอย่างนี้ คือเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยอาจารย์ ไม่ทอดตนเป็นคนสนิทของสกุล

โดยฐานะเป็นคนแล้ว และอีกอย่างหนึ่ง ไม่รุกรานตัดรอนเขา แสดงเมตตาจิตต่อเขา

ประพฤติพอดีพองาม ยังความเลื่อมใสนับถือของเขาให้เกิดในตน

๗. **ภิกษุอยู่จำพรรษาแล้ว มีเหตุไปทีอื่น ผูกใจจะกลับมาให้ทันในวันนั้น แต่กลับมาไม่ทัน เช่นนี้พรรษาขาดหรือไม่ ? เพราะเหตุใด ?**

ตอบ ถ้าไปด้วยฐานะที่ทรงอนุญาตให้ไปด้วยสัตตาทหณียะ พรรษาไม่ขาด เพราะยังอยู่ใน

พระพุทธานุญาตนั้นเอง ทั้งจิตคิดจะกลับก็มีอยู่ ถ้าไปด้วยมิใช่ฐานะที่เป็นสัตตาทหณียะ

พรรษขาด

๘. **สงฆ์สวดปาฏิโมกข์อยู่ ภิกษุอื่นมาถึง หรือมาถึงเมื่อสวดจบแล้ว พึงปฏิบัติอย่างไร ?**

ตอบ พึงปฏิบัติอย่างนี้ คือ ถ้าภิกษุมาใหม่มากกว่า ภิกษุที่ประชุมกันอยู่ ต้องสวดตั้งต้นใหม่ ถ้าเท่ากันหรือน้อยกว่า ส่วนที่สวดไปแล้วก็แล้วไป ให้ภิกษุที่มาใหม่ฟังส่วนที่ยังเหลืออยู่ ถ้าสวดจบแล้ว จะมากกว่าหรือน้อยกว่า ก็ไม่ต้องสวดซ้ำอีก ให้ภิกษุที่มาใหม่บอกปริสสุทธินในสำนักภิกษุผู้ฟังปาฏิโมกข์แล้ว

๙. **อนาจาร หมายถึงอะไร ? เล่นอย่างไรบ้าง จัดเป็นอนาจาร ?**

ตอบ อนาจาร หมายถึง ความประพฤติไม่ดีไม่งาม และการเล่นมีประการต่าง ๆ

เล่นอย่างเด็ก เล่นคะนอง เล่นพนัน เล่นเบี้ยขี้เย้า เล่นอึ่งคางนี้ จัดเป็นอนาจาร

๑๐. ภัณฑะของภิกษุผู้มรณภาพ จะตกเป็นของใคร ?

ภิกษุผู้นับฐากจะถือเอาด้วยวิสาสะได้หรือไม่ ? จงอธิบาย

ตอบ ตกเป็นของสงฆ์ ฯ

ไม่ได้ เพราะการจะถือเอาด้วยวิสาสะ ต้องถือเอาในเวลาที่เจ้าของภัณฑะยังมีชีวิตอยู่ ฯ

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง

ปัญหาวิชาเรียงความแก้กระทู้ธรรม นักธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันอาทิตย์ ที่ ๕ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๐

เอโกปิ สทฺโธ เมธาวิ อสฺสทฺธานํ จ ฌาตินํ
ธมฺมฏฺโฐ สีสสมฺปนฺโน โหติ อตฺถาย พนฺธุนํ.

ผู้มีศรัทธา มีปัญญา ตั้งในธรรม ถึงพร้อมด้วยศีล แม้คนเดียว
ย่อมเป็นประโยชน์แก่ญาติและพวกพ้องผู้ไม่มีศรัทธา.

(ปสฺสสิกฺเถร)

พ.ุ. เถร. ๒๖/๓๐๖.

แต่งอธิบายเป็นทำนองเทศนาโวหาร อ้างสุภาษิตอื่นมาประกอบไม่น้อย
กว่า ๒ ข้อ และบอกชื่อคัมภีร์ที่มาแห่งสุภาษิตนั้นด้วย ห้ามอ้างสุภาษิตซ้ำซ้อน
แต่จะซ้ำคัมภีร์ได้ ไม่ห้าม สุภาษิตที่อ้างมานั้น ต้องเรียงเชื่อมความให้สนิทติดต่อกัน
สมเรื่องกับกระทู้ตั้ง.

ชั้นนี้ กำหนดให้เขียนลงในใบตอบ ตั้งแต่ ๓ หน้า (เว้นบรรทัด) ขึ้นไป.

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันจันทร์ ที่ ๖ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๐

๑. ปฏิสันถาร มีอะไรบ้าง ? มีประโยชน์อย่างไร ?

ตอบ มี ๑. อามิสปฏิสันถาร ต้อนรับด้วยสิ่งของ

๒. ธัมมปฏิสันถาร ต้อนรับโดยธรรม ฯ

มีประโยชน์อย่างนี้ คือ

๑. เป็นอุบายสร้างความสามัคคีและยึดเหนี่ยวน้ำใจกัน

๒. เป็นการรักษาไมตรีจิตระหว่างกันและกันให้มั่นคงยิ่งขึ้น ฯ

๒. การพิจารณาสังขารทั้งหลายโดยความเป็นไตรลักษณ์

จัดเป็นกัมมฐานอะไร ? มีประโยชน์อย่างไร ?

ตอบ จัดเป็นวิปัสสนากัมมฐาน ฯ

มีประโยชน์ คือทำให้รู้จักสภาพที่เป็นจริงแห่งสังขารทั้งหลายว่า

ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา แล้วเกิดความเบื่อหน่ายในสังขาร

ทั้งหลายเหล่านั้น ฯ

๓. ปาฏิหาริย์มีอะไรบ้าง ? ทำไมจึงยกย่องอนุศาสน์ปาฏิหาริย์ว่าอัศจรรย์ ?

ตอบ มี ๓ อย่าง คือ

๑. อิทธิปาฏิหาริย์ ฤทธิ์เป็นอัศจรรย์
๒. อาเทศนาปาฏิหาริย์ รู้ใจเป็นอัศจรรย์
๓. อนุศาสน์ปาฏิหาริย์ คำสอนเป็นอัศจรรย์ ฯ

เพราะอาจจูงใจผู้ฟังให้เห็นคล้อยตาม ละความชั่วทำความดี
ตั้งแต่ขั้นต่ำ คือการถึงสรณะและรักษาศีล ตลอดถึงขั้นสูง
คือมรรคผลนิพพานได้ ฯ

๔. ทิฎฐิ ความเห็นผิด ท่านเรียกว่า โอฆะ โยคะ อาสวะ เพราะเหตุใด ?

ตอบ เรียกว่า โอฆะ เพราะเป็นดุจกระแสน้ำอันท่วมใจสัตว์

เรียกว่า โยคะ เพราะประกอบสัตว์ไว้ในภพ

เรียกว่า อาสวะ เพราะเป็นสภาพหมักหมมอยู่ในกระแสจิต ฯ

๕. ปัญจขันธ์ พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสว่าเป็นมาร มีอธิบายว่าอย่างไร ?

ตอบ มีอธิบายว่า ปัญจขันธ์นั้น บางทีทำความลำบาก บางทีทำให้เกิดความ
เบื่อหน่าย จนถึงฆ่าตัวตายก็มี ฯ

๖. ในวิมุตติ ๕ วิมุตติอย่างไหนเป็นโลกียะ อย่างไหนเป็นโลกุตระ ?

ตอบ ตทั้งควิมุตติ และวิกัมภณวิมุตติ จัดเป็นโลกียะ

ส่วนสมุจเฉทวิมุตติ ปฏิปัสสัทธิวิมุตติ และนิสสรณวิมุตติ
จัดเป็นโลกุตระ ฯ

๗. พระพุทธคุณ บทว่า อรหํ ที่แปลว่า เป็นผู้หักล้างแห่งสังสารจักรนั้น
หักล้างแห่งสังสารจักร ได้แก่อะไร ?

ตอบ ได้แก่ อวิชชา ตัณหา อุปาทาน และกรรม ฯ

๘. พระสงฆ์ ในบทสังฆคุณ ๙ ท่านหมายถึงพระสงฆ์เช่นไร ?

คำว่า “อุชุปฺปิปนโน เป็นผู้ปฏิบัติตรง” คือปฏิบัติเช่นไร ?

ตอบ หมายถึง พระสาวกผู้ได้บรรลุธรรมวิเศษตั้งแต่โสดาปัตติมรรคเป็นต้น ฯ
คือไม่ปฏิบัติลวงโลก ไม่มีมายาสาไถย ประพฤติตรง ตรงต่อพระศาสดา
และเพื่อนสาวกด้วยกัน ไม่อำพรางความในใจ ไม่มีแง่เอียง ฯ

๙. บารมี คืออะไร ? ทำอย่างไร เรียกว่าอิชฺฐานบารมี ?

ตอบ คือปฏิบัติอันยิ่งยวด หรือคุณธรรมที่ประพฤติดังยิ่งยวด
ได้แก่ ความดีที่บำเพ็ญอย่างพิเศษ เพื่อบรรลุเป้าหมายสูงสุด ฯ
ความตั้งใจมั่นตัดสินใจเด็ดเดี่ยว วางจุดหมายแห่งการกระทำของตนไว้
แน่นอน และดำเนินตามนั้นอย่างแน่วแน่ เรียกว่าอิชฺฐานบารมี ฯ

๑๐. ในกรรม ๑๒ อุปัตถัมภกกรรม กับ อุปปีฬกกรรม ทำหน้าที่ต่างกัน
อย่างไร ?

ตอบ อุปัตถัมภกกรรม ทำหน้าที่สนับสนุนผลแห่งชนกกรรม
อุปปีฬกกรรม ทำหน้าที่บีบคั้นผลแห่งชนกกรรม ฯ

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง

ปัญหาและเฉลยวิชาอนุพุทธประวัติ นักธรรมชั้นโท
สอบในสนามหลวง
วันอังคาร ที่ ๗ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๐

๑. สัมมาสัมพุทธะ ปัจเจกพุทธะ และอนุพุทธะ ต่างกันอย่างไร ?

ตอบ สัมมาสัมพุทธะ ตรัสรู้เองโดยชอบ และสอนผู้อื่นให้รู้ตาม
ปัจเจกพุทธะ ตรัสรู้เฉพาะตน ไม่สอนผู้อื่นให้รู้ตาม
อนุพุทธะ ตรัสรู้ตามที่พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอน และสามารถสอนผู้อื่น
ให้รู้ตาม ฯ

๒. พระปัญญาวัคคีย์ได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ เพราะฟังพระธรรมเทศนา
ชื่ออะไร ? พระธรรมเทศนานั้นโดยย่อว่าด้วยเรื่องอะไร ?

ตอบ ชื่อ อนัตตลักษณะสูตร ฯ

ว่าด้วย รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ไม่เที่ยง เป็นทุกข์
เป็นอนัตตา ฯ

๓. อนุพุพพิกถา คืออะไร ? ทรงยกขึ้นแสดงด้วยพระพุทธรูปประสงค้อย่างไร ?

ตอบ คือ ถ้อยคำที่กล่าวโดยลำดับ ฯ

ด้วยพระพุทธรูปประสงคฺจะพอกจิตกุลบุตรให้ห่างไกลจากความยินดี

ในกาม ควรรับพระธรรมเทศนาให้เกิดธรรมจักขุ เหมือนผ้าที่ปราศจากมลทิน ควรรับน้ำย้อมได้ ฉะนั้น ฯ

๔. พระสาวกผู้ได้รับยกย่องว่าเป็นผู้มีบิรวารมาก คือใคร ? ท่านทำอย่างไรจึงมีบิรวารมากอย่างนั้น ?

ตอบ คือ พระอรุเวลกัสสปะ ฯ

ท่านรู้จักสงเคราะห์บิรวารด้วยอามิสบ้าง ด้วยธรรมบ้าง จึงเป็นที่รักใคร่นับถือ สามารถยึดเหนี่ยวน้ำใจบิรवारไว้ได้ ฯ

๕. ธรรมเสนาบดี และ นวกัมมาธิฐฐายี เป็นนามของพระสาวกองค์ใด ? เพราะเหตุไรจึงมีนามเช่นนั้น ?

ตอบ ธรรมเสนาบดี เป็นนามของพระสารีบุตรเถระ เพราะท่านเป็นกำลังสำคัญยิ่งในการประกาศพระพุทธศาสนา ฯ

นวกัมมาธิฐฐายี เป็นนามของพระโมคคัลลานเถระ เพราะท่านเป็นผู้สามารถกำกับดูแลการก่อสร้าง ฯ

๖. “คนเหล่านี้ทั้งหมดยังไม่ทันถึง ๑๐๐ ปี ก็จักไม่มีเหลือ จักล่วงไปหมด
 ดูการเล่นไม่มีประโยชน์อะไร ควรชวนขวายเป็นธรรมเครื่องพันดีกว่า”
 นี่เป็นคำพูดของใคร ? พูดกับใคร ?

ตอบ ของอุปติสสมาณพ ฯ
 พูดกับโกลิตมาณพ ฯ

๗. ธรรมทูต มีอะไรบ้าง ? ใครแสดงแก่ใคร ?

ตอบ มี ๑. โลกคือหมู่มสัตว์ อันชวนาเข้าไปใกล้ ไม่ยั่งยืน
 ๒. โลกคือหมู่มสัตว์ ไม่มีผู้ป้องกัน ไม่เป็นใหญ่จำเพาะตน
 ๓. โลกคือหมู่มสัตว์ ไม่มีอะไรเป็นของ ๆ ตน จำต้องละทิ้งสิ่งทั้งปวงไป
 ๔. โลกคือหมู่มสัตว์ พร่องอยู่เป็นนิตย์ ไม่รู้จักอิ่ม เป็นทาสแห่งตัณหา ฯ
 พระรัฐบาลแสดงถวายพระเจ้าโกรัพยะ ฯ

๘. พระมหากัสสปเถระเป็นประธานในการทำสังคายนาครั้งแรกที่ไหน ?
 ใช้เวลานานเท่าไร ?

ตอบ ที่ถ้ำสัตตบัณณคูหา เวภารบรรพต กรุงราชคฤห์ ฯ
 ใช้เวลา ๗ เดือน ฯ

ศาสนพิธี

๙. กุศลพิธี คืออะไร ? พิธีทำสามิจักรม หมายถึงอะไร ?

ตอบ คือ พิธีบำเพ็ญกุศล ฯ

หมายถึง การขอขมาโทษกัน ให้ภัยกันทุกโอกาส ไม่ว่าจะมิโทษขัดข้อง
หมองใจกันหรือไม่ก็ตาม ถึงโอกาสที่ควรทำสามิจักรมกันแล้ว
ทุกรูปไม่พึงละโอกาสเสีย ฯ

๑๐. วันที่พระพุทธเจ้าเสด็จลงจากสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เรียกว่าวันอะไร ?
ตรงกับวันอะไร ?

ตอบ เรียกว่า วันเทโวโรหณะ ฯ

ตรงกับวันมหาปวารณา เพ็ญเดือน ๑๑ ฯ

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันพุธ ที่ ๘ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๐

๑. สิกขาบทนอกพระปาฏิโมกข์เรียกว่าอะไร ? ทรงบัญญัติไว้เพื่อประโยชน์อะไร ?

ตอบ เรียกว่า อภิสมาจาร ฯ

ทรงบัญญัติไว้เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของภิกษุ และเพื่อความงามของพระศาสนา เช่นเดียวกับตระกูลใหญ่ จำต้องมีขนบธรรมเนียมและระเบียบไว้รักษาเกียรติ และความเป็นผู้ดีของตระกูล ฯ

๒. ภิกษุเช่นไรควรได้นิสัยมุตตกะ ?

ตอบ ภิกษุผู้ควรได้นิสัยมุตตกะ คือ

๑. เป็นผู้มีศรัทธา หิริ โอตตัปปะ วิริยะ สติ

๒. เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยศีล อจาระ ความเห็นชอบ เคยได้ยิน

ได้ฟังมามาก มีปัญญา

๓. รู้จักอาบัติ มิใช่อาบัติ อาบัติเบา อาบัติหนัก จำพระปาฏิโมกข์ได้แม่นยำ ทั้งมีพรรษาพ้น ๕ ฯ

๓. ภิกษุเช่นไร ชื่อว่า นวกะ มัชฌิมะ เถระ ?

ตอบ ภิกษุมีพรรษาไม่ถึง ๕ ชื่อว่า นวกะ

ภิกษุมีพรรษาตั้งแต่ ๕ ขึ้นไป แต่ยังไม่ถึง ๑๐ ต้องประกอบด้วยคุณธรรมตามพระวินัยชื่อว่า มัชฌิมะ

ภิกษุมีพรรษาตั้งแต่ ๑๐ ขึ้นไป ต้องประกอบด้วยคุณธรรมตามพระวินัยชื่อว่า เถระ ฯ

๔. ภิกษุผู้จะไปสู่อาวาสอื่น พึงปฏิบัติตนอย่างไรบ้าง ? ให้ตอบมา ๓ ข้อ

ตอบ พึงปฏิบัติตนอย่างนี้

๑. ทำความเคารพในเจ้าของถิ่น

๒. แสดงความเกรงใจเจ้าของถิ่น

๓. แสดงอาการสุภาพต่อเจ้าของถิ่น

๔. แสดงอาการสนิทสนมกับเจ้าของถิ่น

๕. ถ้าจะอยู่ที่นั่น ควรประพฤติให้ถูกระเบียบนิยมของเจ้าของถิ่น

๖. ถือเสนาสนะแล้วอย่าดูตาย เอาใจใส่ปิดกวาดให้สะอาดหมดจด
ตั้งเครื่องเสนาสนะให้เป็นระเบียบ ฯ

๕. เมื่ออยู่ในกุฏิเดียวกันกับพระเถระผู้มีพรรษามากกว่า ตามพระวินัย ท่านให้ปฏิบัติอย่างไร ?

ตอบ ให้ปฏิบัติดังนี้ คือ จะทำอะไรใด ๆ ควรขออนุญาตท่านก่อน เช่น จะสอนธรรม จะอธิบายความ จะสาธยาย จะแสดงธรรม จะเปิดจะปิดไฟ จะเปิดจะปิดประตูหน้าต่าง ห้ามมิให้ทำตามอำเภอใจ ฯ

๖. ฐานะเป็นเหตุให้ไปค้างแรมที่อื่นด้วยสัตตาทหณียะ ที่กล่าวไว้ในบาลี มีกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๔ อย่าง ฯ คือ

๑. สหธรรมิกหรือมารดาบิดาเจ็บไข้ รู้เข้าแล้วไปเพื่อพยาบาล

๒. สหธรรมิกกระสันจะสึก รู้เข้าแล้วไปเพื่อระงับ

๓. มีกิจสงฆ์เกิดขึ้น เช่น วิหารชำรุด ไปเพื่อหาเครื่องทักท้วงสัมภาระ มาซ่อมแซม

๔. หายกต้องการจะทำบุญ ส่งคนมานิมนต์ ไปเพื่อบำรุงศรัทธา แม้กิจอื่นที่อนุโลมตามนี้ ท่านก็อนุญาต ฯ

๗. กำลังสวดพระปาฏิโมกข์อยู่ มีภิกษุอื่นเข้ามา จะฟังปฏิบัติอย่างไร ?

ตอบ ปฏิบัติดังนี้ คือ ถ้าภิกษุผู้เข้ามาใหม่มีจำนวนมากกว่า ต้องเริ่มสวดใหม่ ตั้งแต่ต้น ถ้ามีจำนวนเท่ากันหรือน้อยกว่า ส่วนที่สวดไปแล้วก็ให้เป็นอัน สวดแล้ว ให้เธอผู้มาใหม่ฟังส่วนที่ยังเหลือต่อไป ฯ

๘. อเนสนาได้แก่อะไร ? มีอะไรบ้าง ?

ตอบ อเนสนา ได้แก่ กิริยาแสวงหาเลี้ยงชีพในทางไม่สมควร ฯ

มี ๒ อย่าง คือ

๑. การแสวงหาเป็นโลกวัชชะ มีโทษทางโลก

๒. การแสวงหาเป็นปณัตติวัชชะ มีโทษทางพระบัญญัติ ฯ

๙. ภัตตฺตพเทศกะ จีวรภาชกะ และอัปมัตตกวิสัชชกะ หมายถึงภิกษุผู้มีหน้าที่อะไร ?

ตอบ ภัตตฺตพเทศกะ หมายถึง ภิกษุผู้มีหน้าที่แจกภัตตาหาร ตลอดถึงรับนิมนต์ของทายกแล้วจัดส่งพระไปให้

จีวรภาชกะ หมายถึง ภิกษุผู้มีหน้าที่แจกจีวร

อัปมัตตกวิสัชชกะ หมายถึง ภิกษุผู้มีหน้าที่แจกเภสัชและบริขารเล็กน้อย ฯ

๑๐. ภิกษุผู้ได้ชื่อว่า โคจรสัมปันโน ผู้ถึงพร้อมด้วยโคจร เพราะปฏิบัติอย่างไร ?

ตอบ เพราะเว้นอโคจร ๖ จะไปหาใครหรือจะไปที่ไหน เลือกบุคคล เลือกสถานอันสมควร ไปเป็นกิจลักษณะในเวลาอันควร ไม่ไปพร่ำเพรื่อ กลับในเวลา ประพฤติตนไม่ให้เป็นที่ยังเกียจของเพื่อนสหธรรมิก ฯ

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง

ปัญหาวิชาเรียงความแก้กระทู้ธรรม นักธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันเสาร์ ที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑

อาทิ สील ปติฏฐา จ

กลยาณานนฺจ มาตุกั

ปมฺขํ สพฺพธมฺมานํ

ตสฺมา สीलํ วิโสธเย.

ศีลเป็นที่พึงเบื้องต้น เป็นมารดาของกัลยาณธรรมทั้งหลาย
เป็นประมุขของธรรมทั้งปวง เพราะฉะนั้น ควรชำระศีลให้บริสุทธิ์.
(สืลวตฺเถร) พุ. เถร. ๒๖/๓๕๘.

แต่งอธิบายเป็นทำนองเทศนาโวหาร อ้างสุภาชิตอื่นมาประกอบ
ไม่น้อยกว่า ๒ ข้อ และบอกชื่อคัมภีร์ที่มาแห่งสุภาชิตนั้นด้วย ห้ามอ้างสุภาชิต
ซ้ำซ้อนกัน แต่จะซ้ำคัมภีร์ได้ ไม่ห้าม สุภาชิตที่อ้างมานั้น ต้องเรียงเชื่อมความ
ให้สนิทติดต่อสมเรื่องกับกระทู้ตั้ง.

ชั้นนี้ กำหนดให้เขียนลงในใบตอบ ตั้งแต่ ๓ หน้า (เว้นบรรทัด) ขึ้นไป.

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักระรรมชั้นโท
สอบในสนามหลวง
วันอาทิตย์ ที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑

๑. บุษบา ๒ คืออะไรบ้าง ? การสมาทานศีล ๕ เป็นประจำ
จัดเป็นบุษบา ประเภทใด ?

ตอบ คือ อามิสบุษบา บุษบาด้วยอามิสสิ่งของ ๑
ปฏิบัติบุษบา บุษบาด้วยการปฏิบัติตาม ๑ ๆ
เป็นปฏิบัติบุษบา ๆ

๒. ญาณ ๓ ที่เป็นไปได้ในทุกขสมุทัยมีอธิบายอย่างไร ?

ตอบ ๑. ปรีชาหยั่งรู้ว่า นี้ทุกขสมุทัย จัดเป็นสังจญาณ
๒. ปรีชาหยั่งรู้ว่า ทุกขสมุทัย เป็นสภาพที่ควรละ จัดเป็นกัจจญาณ
๓. ปรีชาหยั่งรู้ว่า ทุกขสมุทัย เป็นสภาพที่ละได้แล้ว จัดเป็นกตญาณ ๆ

๓. เมตตา มีความหมายว่าอย่างไร ? เมตตาในพรหมวิหาร
และในอัปปมัญญา ต่างกันอย่างไร ?

ตอบ มีความหมายว่า ปราบปรามความสุขความเจริญต่อผู้อื่นด้วยความ
จริงใจ ๆ

ต่างกันโดยวิธีแผ่ คือ

แผ่โดยเจาะจงก็ดี โดยไม่เจาะจงก็ดี จัดเป็นพรหมวิหาร

ถ้าแผ่โดยไม่เจาะจงไม่จำกัด จัดเป็นอัปปมัญญา ๆ

๔. มาร ๕ คืออะไรบ้าง ? กิเลสได้ชื่อว่ามีมารเพราะเหตุไร ?

ตอบ คือ ปัญจันธ์ กิเลส อภิสังขาร มรณะ และ เทวบุตร ฯ
ได้ชื่อว่ามีมาร เพราะผู้ที่ตกอยู่ในอำนาจแห่งกิเลสแล้ว
กิเลสย่อมผูกมัดไว้บ้าง ย่อมทำให้เสียคนบ้าง ฯ

๕. ในธรรมคุณบทว่า “พระธรรมอันพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสดีแล้ว”
พระธรรมนั้น หมายถึงอะไร ?

ตอบ หมายถึง ปริยัติธรรม กับ ปฏิเวธธรรม (หรือโดยพิสดารได้แก่
สัทธรรม ๑๐ คือ โลกุตระธรรม ๘ กับ ปริยัติธรรม ๑) ฯ

๖. วิญญาณฐิติต่างจากสัตตาวาสอย่างไร ?

ตอบ ต่างกันอย่างนี้
ภูมิเป็นที่ตั้งแห่งวิญญาณ เรียกว่า วิญญาณฐิติ
ภพเป็นที่อยู่แห่งสัตว์ เรียกว่า สัตตาวาส ฯ

๗. ในอริขชา ๘ ข้อที่ว่า ไม่รู้จักอนาคต มีอธิบายว่าอย่างไร ?

ตอบ มีอธิบายว่า ไม่รู้จักคิดล่วงหน้า ไม่อาจปรารภการทำ
หรือเหตุอันเกิดขึ้นในปัจจุบันว่าจักมีผลเป็นอย่างนั้นๆ ฯ

๘. คำว่า “อุชุปฏิปนโน เป็นผู้ปฏิบัติตรง” คือปฏิบัติเช่นไร ?

ตอบ คือ ไม่ปฏิบัติลวงโลก ไม่มีมายาสาไถย ประพฤติตรงต่อพระศาสดา
และเพื่อนสาวกด้วยกัน ไม่อำพรางความในใจ ฯ

๙. สังโยชน์ คืออะไร ? พระโสดาบันละสังโยชน์อะไรได้เด็ดขาด ?

ตอบ คือ กิเลสอันผูกใจสัตว์ไว้ ฯ
ละสังโยชน์ ๓ เบื้องต้น คือ

๑. สักกายทิฏฐิ ๒. วิจิกิจฉา ๓. สีลัพพตปรามาส ฯ

๑๐. ครุกรรม คืออะไร ? ในฝ่ายอกุศลและฝ่ายกุศลได้แก่อะไร ?

ตอบ คือ กรรมหนัก ๆ

ครุกรรมในฝ่ายอกุศล ได้แก่ อนันตริยกรรม ๕

ครุกรรมในฝ่ายกุศล ได้แก่ สมบัติ ๘ ประการ ฯ

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง

ปัญหาและเฉลยวิชาอนุพุทธประวัติ นักธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันจันทร์ ที่ ๒๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑

๑. อนุพุทธบุคคล คือใคร ? มีความสำคัญอย่างไร ?

ตอบ คือ สาวกผู้ตรัสรู้ตามพระพุทธเจ้า ฯ

อนุพุทธบุคคลเป็นสังฆรัตนะในรัตนะ ๓ เป็นพยานยืนยันความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า และเป็นกำลังสำคัญช่วยพระองค์ประกาศพระพุทธศาสนา อันเป็นประโยชน์สุขแก่ชนเป็นอันมาก จนแพร่หลายมาถึงปัจจุบัน ฯ

๒. พระอนุพุทธองค์แรก คือใคร ? ได้ดวงตาเห็นธรรมเพราะฟังพระธรรมเทศนาชื่ออะไร ?

ตอบ คือพระอัญญาโกณฑัญญะ ฯ

เพราะฟังธรรมจักกัปปวัตตนสูตร ฯ

๓. ขมฺมิล ๓ ฟีน้อง ตั้งอาศรมบูชาไฟอยู่ ณ สถานที่ใด ?

ตอบ ๑. อรุเวลกัสสปะ ตั้งอาศรมอยู่ที่ตำบลอรุเวลา

๒. นทิกัสสปะ ตั้งอาศรมอยู่ลำน้ำอ้อมหรือคั่งแห่งแม่คงคา

๓. คยากัสสปะ ตั้งอาศรมอยู่ที่ตำบลคยาสิละ ฯ

๔. พระสาวกองค์ใด เมื่อทราบว่าพระอาจารย์ของตนอยู่ในทิศใด ก็นอนหันศีรษะไปทางทิศนั้น ? การปฏิบัติเช่นนั้นจัดเป็น คุณธรรมอะไร ?

ตอบ พระสารีบุตร ฯ
จัดเป็นกตัญญู ฯ

๕. พระมหากัสสปะโดยปกติถือธุดงค์ได้อย่างไร ? อะไรบ้าง ?

ตอบ ถือธุดงค์ ๓ อย่าง ฯ
คือ ๑. ใช้ผ้าบังสุกุลจีวรเป็นวัตร
๒. ถือเที่ยวบิณฑบาตเป็นวัตร
๓. ถือการอยู่ป่าเป็นวัตร ฯ

๖. ปิงคิยมาณพพึ่งพยากรณ์ปัญหาจากพระบรมศาสดาแล้ว ได้บรรลุธรรมชั้นไหน ? เพราะเหตุไร ?

ตอบ ได้ดวงตาเห็นธรรม ฯ
เพราะความฟุ้งซ่านด้วยความคิดถึงอาจารย์
ในขณะที่ฟังพระธรรมเทศนา จึงไม่อาจทำจิตให้สิ้นอาสวะ ฯ

๗. พระสาวกองค์ใด กอบทรายเต็มมือแล้วปรารภว่า
“ขอให้เราได้รับโอวาทคำสั่งสอนแต่สำนักพระทศพล
และพระอุปัชฌาย์อาจารย์ เท่าเม็ดทรายในกำมือนี่เถิด ” ?
และท่านเป็นเลิศในด้านใด ?

ตอบ พระราหุล ฯ
เป็นเลิศในด้านเป็นผู้ใคร่ในการศึกษา ฯ

๘. จงระบุชื่อพระสาวกผู้ที่บวชเพราะเหตุต่อไปนี้ ?

๑. บวชเพราะศรัทธา

๒. บวชเพราะจำใจ

๓. บวชเพราะหลงใหลในรูป

ตอบ ๑. บวชเพราะศรัทธา คือ พระอัญญาโกณฑัญญะ

๒. บวชเพราะจำใจ คือ พระนันทะ

๓. บวชเพราะหลงใหลในรูป คือ พระวัคคลี ฯ

ศาสนพิธี

๙. วันธรรมสวนะ คือวันอะไร ? ทรงอนุญาตให้มีในวันใดบ้าง ?

ตอบ คือ วันกำหนดประชุมฟังธรรม หรือที่เรียกว่า “วันพระ” ฯ
ในวัน ๘ ค่ำ และวัน ๑๔ ค่ำ หรือ ๑๕ ค่ำ ของปักษ์ทั้งข้างขึ้น
และข้างแรม ฯ

๑๐. สามิจิกรรม หมายถึงอะไร ? มีกี่แบบ ? อะไรบ้าง ?

ตอบ หมายถึง การขอมาโทษกันให้อภัยกันทุกโอกาส ไม่ว่าจะมิโทษ
ขัดข้องหมองใจกันหรือไม่ก็ตาม ถึงโอกาสที่ควรทำสามิจิกรรมกัน
แล้วทุกรูปไม่พึงละโอกาสเสีย ฯ

มี ๒ แบบ ฯ คือ

๑. แบบขอมาโทษ

๒. แบบถวายสักการะ ฯ

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักธรรมชั้นโท
สอบในสนามหลวง
วันอังคาร ที่ ๒๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๑

๑. อภิสมจาร คืออะไร ? ภิคุผู้ไม่เอื้อเพื่อในอภิสมจาร
ท่านปรับอาบัติอะไรบ้าง ?

ตอบ คือ ธรรมเนียมหรือมารยาทที่ดั่งงามของภิคุ ๆ
ปรับอาบัติอุลลัจจัยเป็นอย่างสูง แต่มีน้อย
ส่วนมากปรับอาบัติทุกกฏเป็นพัน ๆ

๒. บาตรที่ทรงอนุญาต มีกี่ชนิด ? อะไรบ้าง ?
บาตรแสดงเลสจัดเข้าในชนิดไหน ?

ตอบ มี ๒ ชนิด ๆ

คือ ๑. บาตรดินเผา

๒. บาตรเหล็ก ๆ

บาตรแสดงเลสจัดเข้าในบาตรเหล็ก ๆ

๓. วัตรอันภิกษุควรประพฤติในคำว่า วตฺตสมฺปนฺโน นั้น
คืออะไรบ้าง ?

ตอบ คือ ๑. กิจวัตร ว่าด้วยกิจอันควรทำ
๒. จริยาวัตร ว่าด้วยมารยาทอันควรประพฤติ
๓. วิถีวัตร ว่าด้วยแบบอย่าง ฯ

๔. สัตตาทกฺรณียะและสัตตาทกฺกาลิก มีอธิบายอย่างไร ?

ตอบ สัตตาทกฺรณียะ คือ กิจจำเป็นบางอย่างที่พระพุทธเจ้าทรงอนุญาต
ให้ภิกษุผู้อยู่จำพรรษาไปพักแรมคืนที่อื่น แต่ต้องกลับมาภายใน ๗ วัน
สัตตาทกฺกาลิก คือ เกสัช ๕ ที่รับประเคนแล้วเก็บไว้บริโภคได้ ๗ วัน ฯ

๕. ปาปสมาจาร คืออะไร ? ภิกษุชื่อว่า กุลปสาทโก เพราะประพฤติ
อย่างไร ?

ตอบ คือ ความประพฤติเลวทราม เนื่องด้วยการคบคฤหัสถ์ด้วยการ
สมาคมอันมิชอบ ฯ
เพราะประพฤติพอดีพองาม ยิ่งความเลื่อมใสนับถือของเขาให้เกิด
ในตน เป็นศรีของพระศาสนา ฯ

๖. ภิกษุฉันเนื้อ เนื้อมนุสฺส ต้องอาบัติอะไร ?

ตอบ ฉันเนื้อ ต้องอาบัติทุกกฏ
ฉันเนื้อมนุสฺส ต้องอาบัติถุลลัจจัย ฯ

๗. **ลหุภณฺฑ์และครุภณฺฑ์ที่เป็นของสงฆ์ คือของเช่นไร ? อย่างไหน แจกกันได้และไม่ได้ ?**

ตอบ ลหุภณฺฑ์ คือ ของเบา มีบิณฑบาต เกสส์ กับบริขารที่จะใช้สำหรับตัว คือบาตร จีวร ประคดเอว เข็ม มีดพับ มีดโกน เป็นของที่แจกกันได้
ครุภณฺฑ์ คือ ของหนัก ไม่ใช่ของสำหรับใช้ให้สิ้นไป เป็นของควร รักษาไว้ได้นาน เป็นเครื่องใช้ในเสนาสนะ หรือเป็นตัวเสนาสนะเอง ตลอดถึงกุฏิและที่ดิน เป็นของที่แจกกันไม่ได้ ฯ

๘. **สภาคาบัตติ คืออาบัติเช่นไร ?**

ตอบ คือ อาบัติที่ภิกษุต้องเหมือนกันเพราะล่วงละเมิดสิกขาบทเดียวกัน ห้ามไม่ให้แสดง ห้ามไม่ให้รับ ให้แสดงในสำนักของภิกษุอื่น ฯ

๙. **จีวรที่วิภังโก เมื่อจะนำมาใช้ต้องทำอะไร ? ถ้าไม่ทำเช่นนั้น ต้องอาบัติอะไร ?**

ตอบ จีวรที่วิภังโก เมื่อจะนำมาใช้ต้องขอให้ผู้รับถอนก่อน ฯ
ต้องอาบัติปาจิตตีย์ ฯ

๑๐. **สมบัติของภิกษุในทางพระวินัยมีเท่าไร ? อะไรบ้าง ?**

ตอบ มี ๔ ฯ

คือ ๑. สีสสมบัติ

๒. อาจารย์สมบัติ

๓. ทิฏฐิสมบัติ

๔. อาชีวะสมบัติ ฯ

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง

ปัญหาวิชาเรียงความแก้กระทู้ธรรม นักธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันพุธ ที่ ๑๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒

มธฺว มณฺธิ พาล

ยาว ปาปี น ปจฺจติ

ยทา จ ปจฺจติ ปาปี

อถ ทุกข์ นิคฺจจติ.

ตราบเท่าที่บาปยังไม่ให้ผล คนเขลายังเข้าใจว่ามีรสหวาน
แต่บาปให้ผลเมื่อใดคนเขลาย่อมประสบทุกข์เมื่อนั้น.

(พุทธ)

ช. ธ. ๒๕/๒๔.

แต่งอธิบายเป็นทำนองเทศนาโวหาร อ้างสุภาษิตอื่นมาประกอบ
ไม่น้อยกว่า ๒ ข้อ และบอกชื่อคัมภีร์ที่มาแห่งสุภาษิตนั้นด้วย ห้ามอ้าง
สุภาษิตซ้ำซ้อนกัน แต่จะซ้ำคัมภีร์ได้ ไม่ห้าม สุภาษิตที่อ้างมานั้น ต้องเรียง
เชื่อมความให้สนิทติดต่อสมเรื่องกับกระทู้ตั้ง.

ชั้นนี้ กำหนดให้เขียนลงในใบตอบ ตั้งแต่ ๓ หน้า (เว้นบรรทัด) ขึ้นไป.

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักธรรมชั้นโท
สอบในสนามหลวง
วันพฤหัสบดี ที่ ๑๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒

๑. บุคคลาธิภูฐานาเทศนา เทศนามีบุคคลเป็นที่ตั้ง มีอธิบายว่าอย่างไร ?

ตอบ มีอธิบายว่า การสอนที่ยกบุคคลมาเป็นตัวอย่าง เช่น ในมหาชนกชาดก สอนเรื่องความเพียรโดยกล่าวถึงพระมหาชนกโพธิสัตว์ว่า ทรงมีความเพียรอย่างยิ่ง พยายามว่าย น้ำในท่ามกลางมหาสมุทร ที่กว้างใหญ่ มองไม่เห็นฝั่งอย่างไม่ย่อท้อ ด้วยความมุ่งมั่นที่จะถึงฝั่งให้ได้ และทรงถึงฝั่งได้ดังประสงค์ ฯ

๒. สังฆตธรรม คืออะไร ? มีลักษณะอย่างไร ?

ตอบ คือธรรมอันปัจจัยปรุงแต่ง ฯ
มีลักษณะ คือ มีความเกิดขึ้นในเบื้องต้น มีความแปรปรวนในท่ามกลาง และมีความดับไปในที่สุด ฯ

๓. อธิปไตยยะ ๓ มีอะไรบ้าง ? บุคคลผู้ถือความถูกต้องเป็นใหญ่
ทำด้วยอำนาจ เมตตา กรุณา เป็นต้น จัดเข้าในข้อไหน ?

ตอบ มี ๓ คือ

๑. อัตตาทิปไตยยะ ความมีตนเป็นใหญ่
 ๒. โลกาธิปไตยยะ ความมีโลกเป็นใหญ่
 ๓. ธัมมาธิปไตยยะ ความมีธรรมเป็นใหญ่ ฯ
- จัดเข้าในธัมมาธิปไตยยะได้ ฯ

๔. ปาฏิหาริย์คืออะไร ? พระพุทธเจ้าทรงยกย่องปาฏิหาริย์อะไร
ว่าเป็นอัศจรรย์ยิ่งกว่า ปาฏิหาริย์อื่น ?

ตอบ คือ การกระทำที่ทำให้บังเกิดผลเป็นอัศจรรย์ ฯ

ทรงยกย่องอนุสาสนีปาฏิหาริย์ว่าเป็นอัศจรรย์ยิ่งกว่าปาฏิหาริย์อื่น ฯ

๕. ปฏิปทาของพระอริยบุคคลผู้เป็นสมณะ เรียกว่าอะไร ?
มีอะไรบ้าง ?

ตอบ เรียกว่า อริยวงศ์ ฯ มี ๔ คือ

๑. สันโดษด้วยจิรวรตามมีตามเกิด
๒. สันโดษด้วยบิณฑบาตตามมีตามเกิด
๓. สันโดษด้วยเสนาสนะตามมีตามเกิด
๔. ยินดีในการเจริญกุศลและการละอกุศล ฯ

๖. กิจในอริยสัจ ๔ มีอะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๑. ปริณญา กำหนดรู้ทุกขสัจ ๒. ปหานะ ละสมุทัยสัจ
๓. สัจฉิกรณะ ทำให้แจ้งนิโรธสัจ ๔. ภาวนา ทำมรรคสัจให้เกิด ฯ

๗. **สังวรคืออะไร ? สติสังวร สำรวมด้วยสตินั้น มีอธิบายอย่างไร ?**

ตอบ คือ การสำรวมระวังปิดกั้นอกุศล ฯ

มีอธิบายว่า สำรวมอินทรีย์มีจักขุเป็นต้น ระวังรักษามิให้อกุศลกรรม
เข้าครอบงำ เมื่อเห็นรูปเป็นต้น ทั้งมีสติไม่พินเพื่อนหลงลืม ระลึกได้
ก่อนแต่ทำ พุด คิด มิให้ผิดทางกาย วาจา ใจ ไม่ประมาทหลง
ทำกรรมชั่ว ฯ

๘. **พระพุทธคุณ บทว่า อรหิ แปลว่าอย่างไรได้บ้าง ?**

ตอบ แปลว่า

เป็นผู้เว้นไกลจากกิเลสและบาปกรรม

เป็นผู้หักก้ำแห่งสังสารจักร

เป็นผู้ควรแนะนำสั่งสอนเขา

เป็นผู้ควรรับความเคารพนับถือของเขา

เป็นผู้ไม่มีข้อลับ ไม่ได้ทำความเสียหายอันจะพึงซ่อนเพื่อบริ
คนอื่นรู้ ฯ

๙. **คำว่า พระสงฆ์ ในบทสังฆคุณนั้น ท่านประสงค์บุคคลเช่นไร ?**

จงจำแนกมาดู

ตอบ ท่านประสงค์พระอริยบุคคล ๔ คู่ ๘ บุคคล ซึ่งล้วนแต่ท่านผู้ที่ตั้งอยู่
ในมรรคผลทั้งสิ้น

คือ พระโสดาปัตติมรรค พระโสดาปัตติผล คู่ ๑

พระสกทาคามีมรรค พระสกทาคามีผล คู่ ๑

พระอนาคามีมรรค พระอนาคามีผล คู่ ๑

พระอรหัตมรรค พระอรหัตผล คู่ ๑ ฯ

๑๐. บารมี คืออะไร ? อธิษฐานบารมี คือการทำอะไร ?

ตอบ ปฏิบัติอันยิ่งยวด หรือคุณธรรมที่ประเสริฐอย่างยิ่งยวด
ได้แก่ ความดีที่บำเพ็ญอย่างพิเศษ เพื่อบรรลุเป้าหมายสูงสุด ฯ
คือความตั้งใจมั่นตัดสินใจเด็ดเดี่ยว วางจุดหมายแห่งการกระทำ
ของตนไว้แน่นอนและดำเนินตามนั้นอย่างแน่วแน่ ฯ

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง

ปัญหาและเฉลยวิชาอนุพุทธประวัติ นักธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันศุกร์ ที่ ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒

๑. อนุพุทธบุคคล คือใคร ? เป็นได้เฉพาะบรรพชิตหรือเฉพาะคฤหัสถ์ ?

ตอบ คือ สาวกของพระพุทธเจ้า ที่ท่านได้ตรัสรู้มรรคผลตามพระพุทธเจ้า ฯ
เป็นได้ทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ ฯ

๒. พระปัญญาวัคคีย์ได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ ด้วยพระธรรมเทศนา
ชื่ออะไร ? ความย่อว่าอย่างไร ?

ตอบ ชื่อ อนัตตลักขณสูตร ฯ
ความย่อว่า รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ไม่เที่ยง เป็นทุกข์
เป็นอนัตตา ฯ

๓. ยสกุลบุตรได้ฟังธรรมจากพระศาสดาเป็นครั้งแรก ณ ที่ไหน ?
ธรรมนั้นมีชื่อว่าอะไร ?

ตอบ ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี ฯ
อนุบุพพิกขาและอริยสัจ ๔ ฯ

๔. พระอรหันต์ ๖๐ องค์ ที่พระพุทธเจ้าทรงส่งไปประกาศพระศาสนา ครั้งแรกมีใครบ้าง ?

ตอบ มีพระปัญจวัคคีย์ ๕ พระยส ๑ สหายของพระยสที่ปรากฏนาม ๔ และที่ไม่ปรากฏนามอีก ๕๐ ฯ

๕. ความเป็นผู้มีบิรวารมาก เป็นผลมาจากอะไร ? พระสาวกองค์ใด ได้รับการยกย่องว่าเลิศในทางนี้ ?

ตอบ เป็นผลมาจากความรู้จักเอาใจบริษัท รู้จักสงเคราะห์ด้วยอามิสบ้าง ด้วยธรรมบ้าง ฯ

พระอรุเวลกัสสปะ ฯ

๖. ธรรมเสนาบดี และ นวกัมมาธิฐฐายี เป็นนามของพระสาวกองค์ใด ? เพราะเหตุไรจึงมีนามเช่นนั้น ?

ตอบ ธรรมเสนาบดี เป็นนามของพระสารีบุตรเถระ เพราะท่านเป็นกำลัง สำคัญยิ่งในการประกาศพระพุทธศาสนา ฯ

นวกัมมาธิฐฐายี เป็นนามของพระโมคคัลลานเถระ เพราะท่าน เป็นผู้สามารถกำกับดูแลการก่อสร้าง ฯ

๗. พระโอวาทที่พระศาสดาทรงประทานในการให้อุปสมบทแก่ พระมหากัสสปะมีกี่ข้อ ? อะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๓ ข้อ ฯ คือ

๑. เราจักเข้าไปตั้งความละอาย และความยำเกรงอย่างแรงกล้าไว้ในภิกษุทั้งที่เป็นเถระปานกลาง และผู้ใหม่

๒. เราจักเจี่ยหลงฟังธรรม อันประกอบด้วยกุศล และพิจารณา เนื้อความแห่งธรรมนั้น

๓. เราจักไม่ละสติที่ไปในกาย ฯ

๘. พระโมฆราช และ พระอุบาลี ได้รับการยกย่องว่าเลิศในทางไหน ?

ตอบ พระโมฆราช ได้รับยกย่องว่าเป็นผู้ทรงจีวรเศร้าหมอง
พระอุบาลี ได้รับยกย่องว่าเป็นผู้ทรงพระวินัย ฯ

ศาสนพิธี

๙. การศึกษาให้เข้าใจในศาสนพิธี มีประโยชน์อย่างไร ?

ตอบ ๑. ทำให้เข้าใจเรื่องของศาสนพิธีได้โดยถูกต้อง
๒. ทำให้เห็นเป็นเรื่องสำคัญ ไม่ไร้สาระ
๓. ทำให้ปฏิบัติได้ถูกต้องไม่ผิดเพี้ยนจากขนบธรรมเนียมประเพณี ฯ

๑๐. การทำวัตรสวดมนต์ มีประโยชน์อย่างไร ? จงอธิบาย

ตอบ เป็นอุบายสงบใจ ไม่ให้คิดวุ่นวายตามอารมณ์ได้ชั่วขณะที่ทำ
เมื่อทำประจำวันละ ๒ เวลา ทั้งเช้าเย็น ครั้งละครึ่งชั่วโมง หรือ ๑
ชั่วโมงเป็นอย่างน้อย ก็เท่ากับได้ใช้เวลาสงบจิตได้ วันละไม่ต่ำกว่า ๑
ใน ๒๔ ชั่วโมง ฯ

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักรธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันเสาร์ ที่ ๑๖ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๒

๑. สิกขาบทนอกพระปาฏิโมกข์เรียกว่าอะไร ? ทรงบัญญัติไว้
เพื่อประโยชน์อะไร ?

ตอบ เรียกว่า อภิสมจาร ๓

ทรงบัญญัติไว้เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของภิกษุ และเพื่อ
ความงามของพระศาสนา เช่นเดียวกับตระกูลใหญ่ จำต้องมี
ขนบธรรมเนียมและระเบียบไว้รักษาเกียรติและความเป็นผู้ดี
ของตระกูล ๓

๒. เปลื้องกายอย่างไรต้องอาบัติถุลลัจจัย ? อย่างไรต้องอาบัติทุกกฏ ?

ตอบ เปลื้องกายเป็นวัตรเอาอย่างเดียรถีย์ ต้องอาบัติถุลลัจจัย ๓

เปลื้องกายทำกิจแก่กัน เช่น ไหว้ รับไหว้ ทำกรรมให้ของรับของ
และเปลื้องกายในเวลาฉัน ในเวลาดื่ม ต้องอาบัติทุกกฏ ๓

๓. บริหาร ๘ อย่างไหนจัดเป็นบริหารบริโภค อย่างไหนจัดเป็น
บริหารอุปโภค ?

ตอบ ไตรจีวร บาตร ประคตเภา รวม ๕ อย่าง จัดเป็นบริหารบริโภค ๓
เข็ม มีดโกน และผ้ากรอกน้ำ จัดเป็นบริหารอุปโภค ๓

๔. ฝึกหัดเช่นไรควรได้นิสัยมุตตกะ ?

ตอบ ฝึกหัดผู้ควรได้นิสัยมุตตกะ คือ

๑. เป็นผู้ที่มีศรัทธา หิริ โอตตัปปะ วิริยะ สติ
 ๒. เป็นผู้ถึงพร้อมด้วยศีล อารยะ ความเห็นชอบ เคยได้ยินได้ฟังมามาก มีปัญญา
 ๓. รู้จักอาบัติ มิใช่อาบัติ อาบัติเบา อาบัติหนัก จำพระปาฏิโมกข์ได้แม่นยำ
- ทั้งมีพรรษาพ้น ๕ ฯ

๕. ฝึกหัดผู้เป็นอาคันตุกะ ไปสู่อาวาสอื่น พึงประพฤติอย่างไรจึงจะถูกระรมเนียมตามพระวินัย ?

ตอบ พึงประพฤติดังนี้

๑. ทำความเคารพในท่าน
๒. แสดงความเกรงใจเจ้าของถิ่น
๓. แสดงอาการสุภาพ
๔. แสดงอาการสนทสนมกับเจ้าของถิ่น
๕. ถ้าจะอยู่ที่นั่น ควรประพฤติให้ถูกระรมเนียมของเจ้าของถิ่น
๖. ถูเสนาสนะแล้วอย่าดูดาบ เอาใจใส่ชำระปัดกวาดให้หมดจด จัดตั้งเครื่องเสนาสนะให้เป็นระเบียบ ฯ

๖. ฝึกหัดอยู่ในกุฏิเดียวกันกับฝึกหัดผู้มีพรรษามากกว่า ควรปฏิบัติตนอย่างไรจึงชื่อว่าแสดงความเคารพท่านตามพระวินัย ?

ตอบ ควรปฏิบัติตนอย่างนี้ คือ จะทำสิ่งใด ๆ ควรขออนุญาตท่านก่อน เช่น จะสอนธรรม จะอธิบายความ จะสาธยาย จะแสดงธรรม จะจุดจะดับไฟ จะเปิดจะปิดหน้าต่าง ห้ามมิให้ ทำตามอำเภอใจ ฯ

๗. ดิถีที่กำหนดให้เข้าจำพรรษาในบาลีกล่าวไว้เท่าไร ? อะไรบ้าง ?

ตอบ กล่าวไว้ ๒ ๆ คือ

๑. ปุริมิกาวัสสุปนายิกา วันเข้าพรรษาต้น คือวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๘
๒. ปัจฉิมิกาวัสสุปนายิกา วันเข้าพรรษาหลัง คือวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๙ ฯ

๘. ปวารณา คืออะไร ? มีพระพุทธานุญาตให้ทำในวันไหน ?

ตอบ คือ การบอกให้โอกาสแก่ภิกษุทั้งหลายเพื่อปรารภนาตักเตือนว่ากล่าวตนได้ ฯ

มีพระพุทธานุญาตให้ทำในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ซึ่งเป็นวันเต็ม ๓ เดือนแต่วันจำพรรษา ฯ

๙. ตีรจณานวิชาไม่ได้อย่างไร พระศาสดาจึงตรัสห้ามไว้ ไม่ให้บอก ไม่ให้เรียน ?

ตอบ เป็นความรู้ที่เขาสงสัยว่าหลงหรือหลง ไม่ใช่ความรู้จริงจึง ผู้บอกเป็นผู้หลง ผู้เรียนก็เป็นผู้หัด เพื่อจะหลงหรือเป็นผู้หลงมกมาย ฉะนั้น พระศาสดาจึงตรัสห้ามไว้ ไม่ให้บอกไม่ให้เรียน ฯ

๑๐. ยาวกาลิก กับ ยาวชีวิก ต่างกันอย่างไร ?

ตอบ ยาวกาลิก คือ ของที่ใช้บริโภคนเป็นอาหาร บริโภคได้ชั่วคราว คือตั้งแต่เช้าถึงเที่ยงวัน ได้แก่ โภชนะ ๕ นมสด นมส้ม ของขบเคี้ยว เป็นต้น ฯ

ส่วนยาวชีวิก เป็นของที่ให้ประกอบเป็นยา บริโภคได้เสมอไป ไม่มีจำกัดเวลา แต่เมื่อมีเหตุจึงบริโภคได้ ได้แก่ รากไม้ น้ำผาดใบไม้ ผลไม้ ยางไม้ เปลือก เป็นต้น ฯ

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง

ปัญหาวิชาเรียงความแก้กระทู้ธรรม นักธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันจันทร์ที่ ๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓

อศุคทายี วรทายี

เสฏฐทายี จ โย นโร

ทีฆายู ยสวา โหติ

ยตถ ยตถูปปชชติ.

ผู้ให้สิ่งที่เลิศ ให้สิ่งที่ดี ให้สิ่งที่ประเสริฐ ย่อมเป็นผู้มีอายุยืน
มียศในภพที่ตนเกิด.

(พุทธ)

อง. ปญจก. ๒๒/๕๖.

แต่งอธิบายเป็นทำนองเทศนาโวหาร อ้างสุภาชิตอื่นมาประกอบ
ไม่น้อยกว่า ๒ ข้อ และบอกชื่อคัมภีร์ที่มาแห่งสุภาชิตนั้นด้วย ห้ามอ้าง
สุภาชิตซ้ำซ้อนกัน แต่จะซ้ำคัมภีร์ได้ ไม่ห้าม สุภาชิตที่อ้างมานั้น ต้องเรียง
เชื่อมความให้สนิทติดต่อสมเรื่องกับกระทู้ตั้ง.

ชั้นนี้ กำหนดให้เขียนลงในใบตอบ ตั้งแต่ ๓ หน้า (เว้นบรรทัด) ขึ้นไป.

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง

ปัญหาวิชาธรรม นักระรมชั้นโท
สอบในสนามหลวง
วันอังคารที่ ๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓

๑. สมถกรรมฐาน และวิปัสสนากรรมฐาน มุ่งผลแห่งการปฏิบัติอย่างไร ?

ตอบ สมถกรรมฐานมุ่งผลคือความสงบใจ
 วิปัสสนากรรมฐานมุ่งผลคือความเรืองปัญญา ฯ

**๒. รากะ โลกะ อิสสา กลิ่น รส อย่างไหนเป็นกิเลสทางกาย อย่างไหนเป็น
 วัตถุทางจิต ?**

ตอบ รากะ โลกะ อิสสา เป็นกิเลสทางกาย
 กลิ่น รส เป็นวัตถุทางจิต ฯ

๓. ความตรึงในฝ่ายชั่ว เรียกว่าอะไร ? มีอะไรบ้าง ?

ตอบ เรียกว่า อกุศลวิตก ฯ

- มี ๑. กามวิตก ความตรึงในทางกาม
 ๒. พยาบาทวิตก ความตรึงในทางพยาบาท
 ๓. วิหิงสาวิตก ความตรึงในทางเบียดเบียน ฯ

๔. กิเลส กรรม วิบาก ได้ชื่อว่า วัฏฏะ ที่แปลว่าความหมุนเวียน
อยากทราบว่ามันเวียน อย่างไร ?

ตอบ อย่างนี้ คือ กิเลสเกิดขึ้นแล้วเป็นเหตุให้ทำกรรม ครั้นทำกรรมแล้ว
ย่อมได้รับวิบากแห่งกรรม เมื่อได้รับวิบาก กิเลสเกิดขึ้นอีก วนกันไป
อย่างนี้ ฯ

๕. พระอริยบุคคล ๔ ได้แก่ใครบ้าง ? พระอริยบุคคลประเภทใด
ละอวิชชาได้เด็ดขาด ?

ตอบ ได้แก่ พระโสดาบัน พระสกทาคามี พระอนาคามี และพระอรหันต์ ฯ
พระอรหันต์ละอวิชชาได้เด็ดขาด ฯ

๖. มาร ๕ คืออะไรบ้าง ? ปัญจันธ ได้ชื่อว่าเป็นมารเพราะเหตุไร ?

ตอบ คือ ขันธมาร กิเลสมาร อภิสังขารมาร มัจจุมาร และ เทวปุตตมาร ฯ
เพราะปัญจันธนั้น บางทีทำความลำบากให้ อันเป็นเหตุเบื่อหน่าย
จนถึงฆ่าตัวตายเสียเองก็มี ฯ

๗. คนมีปกติรักสวयรักงาม จัดเป็นจริตอะไร ? จะพึงแก้ไขได้ด้วยการพิจารณา
กรรมฐานข้อใดได้บ้าง ?

ตอบ จัดเป็นราคจริต ฯ
จะพึงแก้ไขได้ด้วยการพิจารณากายคตาสติ หรือ อสุภกรรมฐาน ฯ

๘. อนุสัย หมายถึงกิเลสประเภทใด ? ได้ชื่อเช่นนั้นเพราะเหตุไร ?

ตอบ หมายถึง กิเลสอย่างละเอียดที่นอนเนื่องอยู่ในสันดาน ฯ
เพราะกิเลสชนิดนี้ บางทีไม่ปรากฏ แต่เมื่อมีอารมณ์มายั่ว ย่อมเกิดขึ้น
ในทันใด ฯ

๙. พระสงฆ์ปฏิบัติอย่างไร จึงได้ชื่อว่า อุชุปฏิปันโน เป็นผู้ปฏิบัติตรง ?

ตอบ คือ ไม่ปฏิบัติลวงโลก ไม่มีมายาสาไถย ประพฤติตรงๆ ต่อพระศาสดา และเพื่อนสาวกด้วยกัน ไม่อำพรางความในใจ ไม่มีแฉ่งมึนงอน ฯ

๑๐. รุดงค์ ท่านบัญญัติไว้เพื่อประโยชน์อะไร ? ภิกษุผู้ถือบิณฑบาต เป็นวัตรอย่างเคร่ง ท่านให้ถือปฏิบัติอย่างไร ?

ตอบ เพื่อเป็นอุบายขัดเกลากิเลส และเป็นไปเพื่อความมกน้อยสันโดษ ฯ อย่างเคร่ง เมื่อเลิกบิณฑบาต นั่งลงแล้ว แม้มีผู้มาใส่บาตรอีก ก็ไม่รับ ฯ

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง

ปัญหาวิชาอนุพุทธประวัติ นักรธรรมชั้นโท
สอบในสนามหลวง
วันพุธที่ ๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓

๑. พุทธบุคคล มีกี่ประเภท ? อะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๓ ประเภท ๓

- คือ ๑. สัมมาสัมพุทธะ ตรัสรู้เองโดยชอบ และสอนผู้อื่นให้รู้ตามได้ด้วย
๒. ปัจเจกพุทธะ ตรัสรู้เฉพาะตน แต่ไม่สามารถสอนผู้อื่นให้รู้ตามได้
๓. อนุพุทธะ ตรัสรู้ตาม คือมีพระพุทธานุญาตสั่งสอนจึงรู้ตามได้ และสามารถสอนผู้อื่นให้กระทำตามด้วย ๓

๒. โภณทัณฺณพราหมณ์ มีเหตุจูงใจอะไร จึงได้ออกบวชตามพระมหาบุรุษ ?

ตอบ เพราะเคยเข้าร่วมทำนายนพระลักษณะของพระมหาบุรุษโดยเชื่อมั่นว่าจะได้ตรัสรู้เป็นพระพุทธานุญาตเจ้าแน่นอน จึงออกบวชตามด้วยหวังว่าเมื่อพระมหาบุรุษตรัสรู้แล้วจักทรงเทศนาโปรดตนให้รู้ตาม ๓

๓. พระพุทธองค์ทรงแสดงอนุปุปพิกขาแก่ใครเป็นคนแรก ? อนุปุปพิกขานั้นกล่าวถึงเรื่องอะไร ?

ตอบ แสดงแก่ยสกุลบุตรเป็นคนแรก ฯ

กล่าวถึงทานการให้ ศีลการรักษากายวาจาให้เรียบร้อย สวรรค์คือ กามคุณอันเลิศที่บุคคลจะพึงได้ พึงถึงด้วยกรรมอันดี คือทาน และศีล โทษแห่งกาม และอาณิสสแห่งความออกไปจากกาม ฯ

๔. พระขุณฺโณ ๓ พี่น้อง มีชื่อว่าอะไรบ้าง ? ได้บรรลุพระอรหัตเพราะฟังพระธรรมเทศนาชื่ออะไร ?

ตอบ พระอรุเวลกัสสปะ พระนทิกัสสปะ พระคยากัสสปะ ฯ
ฟังอาทิตตปริยายสูตร ฯ

๕. พระพุทธองค์ทรงยกย่องพระสารีบุตรคู่กับพระโมคคัลลานะโดยตรัสอุปมาว่าอย่างไร ?

ตอบ ตรัสอุปมาว่า พระสารีบุตร เปรียบเหมือน มารดาผู้ให้ทารกเกิด
พระโมคคัลลานะ เปรียบเหมือน นางนมผู้เลี้ยงทารกนั้นที่เกิดแล้ว ฯ

๖. พระสาวกองค์ใด เป็นผู้มักน้อยสันโดษอย่างยิ่ง ? ท่านทำใจอย่างไร ?

ตอบ พระมหากัสสปะ ฯ
ทำใจอย่างนี้ คือ เมื่อแสวงหาไม่ได้ ก็ไม่สะดุ้งตกใจ เมื่อแสวงหาได้แล้ว ก็ไม่กำหนดยินดีในปัจจุบัน ๔ นั้น ฯ

๗. พระสาวกผู้ได้รับการอุปสมบทด้วยญัตติจตุตถกรรมวาจาเป็นองค์แรก
คือใคร ? ท่านได้รับยกย่องจากพระศาสดาว่าเลิศกว่าภิกษุทั้งหลาย
อย่างไร ?

ตอบ พระราธะ ฯ

ได้รับยกย่องว่า เลิศกว่าภิกษุทั้งหลายผู้มีปฎิภาณ คือญาณแจ่มแจ้ง
ในธรรมเทศนา ฯ

๘. สามเณรรูปแรกในพระพุทธศาสนา คือใคร ? ได้บรรลुพระอรหัต
เพราะฟังธรรมจากใคร ?

ตอบ สามเณรราหุล ฯ

จากพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฯ

ศาสนพิธี

๙. จงให้ความหมายของคำต่อไปนี้ การเข้าพรรษา การออกพรรษา ?

ตอบ การเข้าพรรษา หมายถึง การที่ภิกษุผูกใจว่าจะอยู่ ณ ที่ใดที่หนึ่ง
ตลอดเวลา ๓ เดือนในฤดูฝน ไม่ไปค้างแรมให้ล่วงราตรีในที่แห่งอื่น
ระหว่างผูกใจนั้นเว้นแต่ไปด้วยสัตตาคหกรณียะ ฯ

การออกพรรษา หมายถึง กาลที่สิ้นสุดกำหนดอยู่จำพรรษา
ของ ภิกษุตามพระวินัยบัญญัติ มีพิธีเป็นสังฆกรรมพิเศษโดยเฉพาะ เรียก
โดยภาษาพระวินัยว่า ปวารณากรรม คือการทำปวารณาของสงฆ์ผู้อยู่
ร่วมกันตลอดเวลา ๓ เดือน ฯ

๑๐. วันธรรมสวนะ คือวันอะไร ? ทรงอนุญาตให้มีในวันใดบ้าง ?

ตอบ คือ วันกำหนดประชุมฟังธรรม หรือที่เรียกว่า “วันพระ” ๓

ในวัน ๘ ค่ำ และวัน ๑๔ ค่ำ หรือ ๑๕ ค่ำของปีชัศทั้งข้างขึ้นและ
ข้างแรม ๓

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง

ปัญหาวิชาวินัยบัญญัติ นักระรรมชั้นโท
สอบในสนามหลวง
วันพฤหัสบดีที่ ๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓

๑. อภิสมจารคืออะไร ? ภิษุผู้ไม่เอื้อเพื่อในอภิสมจารมีโทษ
อย่างไรบ้าง ?

ตอบ คือขนบธรรมเนียมอันดีงามของภิษุ ๆ
มีโทษปรับอาบัติถุลลัจจัยเป็นอย่างสูง แต่มีน้อย ส่วนมากปรับอาบัติ
ทุกกฏเป็นพื้น ๆ

๒. บาตรที่ทรงอนุญาตมีกี่ชนิด ? อะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๒ ชนิด ๆ
คือ ๑. บาตรดินเผา ๒. บาตรเหล็ก ๆ

๓. คำว่า ถือนิสัย หมายความว่าอะไร ?

ตอบ หมายความว่า ยอมตนอยู่ในความปกครองของพระเถระผู้มีคุณสมบัติ
ควรปกครองตนได้ ยอมตนให้ท่านปกครองพึงพึงพำนักอาศัยท่าน ๆ

๔. วัตถุนามาส คืออะไร ? ภาษุจับต้องวัตถุนามาสนั้น ต้องอาบัติอะไรบ้าง ?

ตอบ คือ สิ่งที่ภาษุไม่ควรจับต้อง ฯ
 ภาษุจับต้องมาตุคาม เป็นอาบัติสังฆาติเสส ฤลลัจจัย และทุกกฏตามประโยค จับต้องบ้นเพาะก ด้วยความกำหนด เป็นอาบัติฤลลัจจัย นอกนั้นเป็นวัตถุแห่งอาบัติทุกกฏทั้งหมด ฯ

๕. วัตรอันภาษุควรประพฤติในคำว่า วัตตสัมปันโน นั้นคืออะไรบ้าง ?

ตอบ คือ ๑. กิจวัตร ว่าด้วยกิจอันควรทำ
 ๒. จริยาวัตร ว่าด้วยมารยาทอันควรประพฤติ
 ๓. วิธวัตร ว่าด้วยแบบอย่าง ฯ

๖. การลุกยืนขึ้นรับ เป็นกิจที่ผู้น้อยพึงทำแก่ผู้ใหญ่ จะปฏิบัติอย่างไรจึงไม่ขัดต่อพระวินัย ?

ตอบ นั่งอยู่ในสำนักผู้ใหญ่ ไม่ลุกรับผู้น้อยกว่าท่าน นั่งเข้าแถวในบ้าน เข้าประชุมสงฆ์ในอาราม ไม่ลุกรับท่านผู้ใดผู้หนึ่ง ฯ

๗. สัตตาทกณียะ คืออะไร ? มีวิธีปฏิบัติอย่างไร ?

ตอบ คือการหลีกไปในระหว่างอยู่จำพรรษาด้วยกณียธูระและกลับมาภายใน ๗ วัน ฯ

ให้ผูกใจว่าจะกลับมาภายใน ๗ วัน ฯ

๘. กำลังสวดพระปาฏิโมกข์อยู่ หากมีภิกษุอื่นเข้ามา จะปฏิบัติอย่างไร ?

ตอบ ปฏิบัติอย่างนี้ คือ ถ้าภิกษุผู้เข้ามาใหม่มากกว่าภิกษุผู้ชุมนุมต้องสวดตั้งต้นใหม่ ถ้าเท่ากันหรือน้อยกว่า ส่วนที่สวดไปแล้วก็ให้เป็นอันสวดแล้ว ให้เธอผู้มาใหม่ฟังส่วนที่ยังเหลือต่อไป ฯ

๙. อเนสนาได้แก่อะไร ? มีอะไรบ้าง ?

ตอบ อเนสนาได้แก่ กิริยาแสวงหาเลี้ยงชีพในทางไม่สมควร ฯ
แสดงโดยคำมี ๒ อย่าง คือ

๑. การแสวงหาเป็นโลกวัชชะ มีโทษทางโลก
๒. การแสวงหาเป็นปณัตติวัชชะ มีโทษทางพระบัญญัติ ฯ

๑๐. ภัณฑะของภิกษุผู้มรณภาพ จะตกเป็นของใคร ? ภิกษุผู้อุปฐากจะถือเอาด้วยวิสาสะ ได้หรือไม่ ? จงอธิบาย

ตอบ ตกเป็นของสงฆ์ ฯ
ไม่ได้ เพราะการจะถือเอาด้วยวิสาสะ ต้องถือเอาในเวลาที่เจ้าของภัณฑะยังมีชีวิตอยู่ ฯ

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง

กระทุ้ธรรม นักระรรณชันโท

สอบในสนามหลวง

วันอาทิตย์ ที่ ๒๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๔

อดุทานญเจ ตถา กยิรา

ยถญณมนุสาสติ

สุทนต์โต วต ทเมถ

อดุตา หิ กิร ทุทุทโม.

ถ้าสอนผู้อื่นฉันใด พึงทำตนฉันนั้น ผู้ฝึกตนดีแล้ว ควรฝึกผู้อื่น
ได้ยิณว่าตนแลฝึกยาก

(พุทุธ)

พ. ๕. ๒๕/๓๖

แต่งอธิบายเป็นทำนองเทศนาโวหาร อ้างสุภาชิตอื่นมาประกอบไม่น้อยกว่า ๒ ข้อ และ
บอกชื่อคัมภีร์ที่มาแห่งสุภาชิตนั้นด้วย ห้ามอ้างสุภาชิตซ้ำซ้อนกันแต่จะซ้ำคัมภีร์ได้ ไม่ห้าม สุภาชิต
ที่อ้างมานั้น ต้องเรียงเชื่อมความให้ติดต่อสมเรื่องกับกระทุ้ตั้ง.

ชั้นนี้ กำหนดให้เขียนลงในใบตอบ ตั้งแต่ ๓ หน้า (เว้นบรรทัด) ขึ้นไป

ให้เวลา ๓ ชั่วโมง

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักรธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันจันทร์ ที่ ๒๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๔

๑. ตจปัญจกัมมัฏฐาน มีอะไรบ้าง? เป็นอารมณ์ของสมถกัมมัฏฐานหรือของวิปัสสนากัมมัฏฐาน?

ตอบ มีเกสา ผม โลมา ขน นขา เล็บ ทนตา ฟัน และตโจ หน่ง ฯ

เป็นอารมณ์ได้ทั้งสมถกัมมัฏฐาน และ วิปัสสนากัมมัฏฐาน ฯ

๒. ปฏิสันถาร คืออะไร ? มีอะไรบ้าง ? มีประโยชน์แก่ผู้ทำอย่างไรบ้าง ?

ตอบ คือการต้อนรับแขกผู้มาถึงถิ่น ฯ มี ๒ อย่าง

๑. อามิสปฏิสันถาร ปฏิสันถารด้วยสิ่งของ ๒. ธัมมปฏิสันถาร ปฏิสันถารด้วยธรรม ฯ

มีประโยชน์แก่ผู้ทำอย่างนี้ คือ

๑. เป็นอุบายสร้างความสามัคคีและยึดเหนี่ยวน้ำใจกัน

๒. เป็นการรักษามิตรจิตระหว่างกันและกันให้มั่นคงยิ่งขึ้น ฯ

๓. ความคิดที่ฝ่ายอกุศล มีกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๓ อย่าง ฯ

คือ ๑. กามวิตก ความตรึงในทางกาม

๒. พยาบาทวิตก ความตรึงในทางพยาบาท

๓. วิหิงสาวิตก ความตรึงในทางเบียดเบียน ฯ

๔. บุคคลผู้ถือความถูกต้องเป็นใหญ่ ทำด้วยความเมตตา กรุณาเป็นต้น จัดเข้าในอธิปเตยยะ

ข้อไหน? **ตอบ** จัดเข้าในธัมมาธิปเตยยะ ฯ

๕. อุปาทาน คืออะไร ? การถือเราถือเขาด้วยอำนาจมานะ จนเป็นเหตุถือพวก จัดเป็น

อุปาทานอะไร ในอุปาทาน ๔ ?

ตอบ คือการถือมั่นข้างเลว ได้แก่ถือรั้น ฯ จัดเป็นอัตตวาทุปาทาน ฯ

๖. สังวรคืออะไร ? สติสังวร สำรวมด้วยสตินั้น มีอธิบายอย่างไร ?

ตอบ คือ การสำรวมระวังปิดกั้นอกุศล ฯ มีอธิบายว่า สำรวมอินทรีย์มีจักขุเป็นต้น ระวังรักษามิให้อกุศลกรรมเข้าครอบงำ เมื่อเห็นรูปเป็นต้น ทั้งมีสติไม่พัวพันเพื่องลือลิ้ม ระลึกได้ ก่อนแต่ทำ พูด คิด มิให้ผิดทางกายวาจาใจ ไม่ประมาทหลงทำกรรมชั่ว ฯ

๗. จริต คืออะไร ? คนมีปกติเชื่อง่ายเป็นจริตอะไร ?

ตอบ คือ พื้นเพอัธยาศัยของบุคคลที่แสดงออกมาตามปกติเป็นประจำ ฯ เป็นสัทธาจริต ฯ

๘. กิเลสที่ได้ชื่อว่าอนุสัย และได้ชื่อว่าสังโยชน์ มีอธิบายอย่างไร ?

ตอบ กิเลสที่ได้ชื่อว่าอนุสัย เพราะเป็นกิเลสอย่างละเอียด นอนเนื่องอยู่ในสันดานของสัตว์ มักไม่ปรากฏ ต่อเมื่อมีอารมณ์มายั่วจึงปรากฏขึ้น

กิเลสที่ได้ชื่อว่าสังโยชน์ เพราะเป็นกิเลสที่ผูกใจสัตว์ไว้กับภพมิให้หลุดพ้นไปได้ ฯ

๙. พระพุทธคุณบทว่า อรหํ เป็นพระอรหันต์ มีความหมายอย่างไรบ้าง? เลือกตอบมา ๒ อย่าง

ตอบ มีความหมายได้ ๔ อย่าง ฯ คือ

๑. ชื่อว่าเป็นพระอรหันต์ เพราะเป็นผู้ไกลจากกิเลสและบาปกรรม กล่าวคือ เป็นผู้บริสุทธิ์

๒. ชื่อว่าเป็นพระอรหันต์ เพราะเป็นผู้หักกำสัถสารจักร คือ อวิชชา ตัณหา อุปาทาน กรรม ได้

๓. ชื่อว่าเป็นพระอรหันต์ เพราะเป็นผู้ควรแนะนำสั่งสอนเขา หรือเป็นผู้ควรรับความเคารพนับถือ

๔. ชื่อว่าเป็นพระอรหันต์ เพราะเป็นผู้ไม่มีความลับ คือมิได้ทำความเสียหายอันใดที่จะพึงซ่อนเร้น ฯ

๑๐. บารมี คืออะไร ? อริชฐานบารมี คือการทำอะไร ?

ตอบ ปฏิปทาอันยิ่งยวด หรือคุณธรรมที่ประเสริฐอย่างยิ่งยวด ได้แก่ ความดีที่บำเพ็ญอย่างพิเศษ เพื่อบรรลุเป้าหมายสูงสุด ฯ คือความตั้งใจมั่นตัดสินใจเด็ดเดี่ยว วางจุดหมายแห่งการกระทำของตนไว้แน่นอนและดำเนินตามนั้นอย่างแน่วแน่ ฯ

ปัญหาและเฉลยวิชาอนุพุทธประวัติ นักธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันอังคาร ที่ ๒๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๔

๑. อนุพุทธบุคคล คือใคร? มีความสำคัญอย่างไร ?

ตอบ คือ สาวกผู้ตรัสรู้ตามพระพุทธเจ้าฯ มีความสำคัญคืออนุพุทธบุคคลเป็นสังฆรัตนะ ๓ เป็นพยานยืนยันความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า และเป็นกำลังใหญ่ของพระพุทธเจ้าในอันช่วยประกาศพระธรรมประดิษฐานพระพุทธศาสนาขึ้นเพื่อประโยชน์สุขแก่ชนเป็นอันมากฯ

๒. เอหิภิกขุอุปสัมปทาที่ประทานแก่พระโกณฑัญญะ และพระยสะต่างกันอย่างไร?

เพราะเหตุไร?

ตอบ ต่างกันคือที่ประทานแก่พระโกณฑัญญะมีคำว่า เพื่อทำที่สุดทุกข์โดยชอบ ส่วนที่ประทานแก่พระยสะไม่มีคำว่า เพื่อทำที่สุดทุกข์โดยชอบ ฯ

เพราะพระโกณฑัญญะยังไม่ถึงที่สุดทุกข์ ส่วนพระยสะได้ถึงที่สุดทุกข์แล้ว ฯ

๓. “ที่นี้วุ่นวายหนอ ที่นี้ขัดข้องหนอ” เป็นคำอุทานของใคร? เพราะเหตุใดจึงอุทานอย่างนั้น?

ตอบ ของยสกุหลบุตร ฯ เพราะเห็นหมู่ชนบริวารนอนหลับมีอาการพิกลต่าง ๆ ดุจซากศพที่ทิ้งอยู่ในป่าช้า เกิดความสลัดใจ คิดเบื่อหน่าย ฯ

๔. พระสาวกผู้ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้มีบริวารมาก คือใคร? เพราะท่านมีคุณธรรมอะไร?

ตอบ คือ พระอรุเวลกัสสปะ ฯ เพราะท่านรู้จักสงเคราะห์บริวารด้วยอามิสบ้าง ด้วยธรรมบ้าง จึงเป็นที่รักใคร่นับถือ สามารถยึดเหนี่ยวน้ำใจบริวารไว้ได้ ฯ

๕. พระอัสสชิแสดงธรรมแก่อุปติสสปริพาชก มีใจความย่อว่าอย่างไร ?

ตอบ มีใจความย่อว่า "ธรรมใดเกิดแต่เหตุ พระศาสดาทรงแสดงเหตุแห่งธรรมนั้น และความดับแห่งธรรมนั้น พระศาสดาตรัสสอนอย่างนี้" ฯ

๖. พระมหากัสสปะโดยปกติถือธุดงค์ได้อย่างไร ? อะไรบ้าง ?

ตอบ ถือกุธดงศ์ ๓ อย่าง ๆ คือ ๑. ใช้ผ้าบังสุกุลจีวรเป็นวัตร ๒. ถือกัเทียวบินทบาทเป็นวัตร ๓. ถือกการอยู่ป่าเป็นวัตร ๆ

๗. พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมอุปมาด้วยพิน ๓ สาย แก่ใคร ? ด้วยทรงพระประสงค์ใด ?

ตอบ แก่พระโสมโกฬวิริยะ ๆ ด้วยทรงพระประสงค์จะให้น่านทำความเพียรพอประมาณ เพราะน่านทำความเพียรอย่างยิ่ง เป็นเหตุให้เกิดทุกขเวทนา ทำให้ไม่บรรลุลุธรรม ๆ

๘. พระเถระและพระเถรีผู้มีชื่อต่อไปนี้ ได้รับเอตทัคคะในทางไหน?

ก. พระมหากัจจายนะเถระ ข. พระโมฆราชเถระ ค. พระราหุลเถระ

ง. พระปฎาจารย์เถรี จ. พระอุบลวรรณาเถรี

ตอบ ก. พระมหากัจจายนะเถระ เป็นเอตทัคคะในทางอธิบายคำย่อให้พิสดาร

ข. พระโมฆราชเถระ เป็นเอตทัคคะในทางทรงจีวรเศร้าหมอง

ค. พระราหุลเถระ เป็นเอตทัคคะในทางผู้ใส่ใจศึกษาพระธรรมวินัย

ง. พระปฎาจารย์เถรี เป็นเอตทัคคะในทางทรงวินัย

จ. พระอุบลวรรณาเถรี เป็นเอตทัคคะในทางมีฤทธิ์ ๆ

ศาสนพิธี

๙. จงเขียนอุโบสถศีลข้อที่ ๓ มาดู

ตอบ อพรหมจริยา เวรมณี สิกขาบททำ สมาธิยามิ ๆ

๑๐. ธรรมเนียมของสงฆ์ที่พึงปฏิบัติชอบต่อกัน เพื่อความสามัคคี เรียกว่าอะไร? หมายถึงอะไร?

ตอบ เรียกว่า สามัคคีธรรม ๆ หมายถึง การขอขมาโทษ และการให้อภัยกัน ๆ

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นครธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันพุธ ที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๔

๑. ฝึกปฏิบัติพระวินัยส่วนอภิษมาจารให้ติงาม จะต้องปฏิบัติอย่างไร ?

ตอบ ต้องปฏิบัติโดยสายกลาง คือไม่ถือเคร่งครัดอย่างงมงาย จนเป็นเหตุทำตนให้ลำบาก เพราะเหตุธรรมเนียมเล็กๆ น้อยๆ อันขัดต่อกาลเทศะ และไม่สะเพร้ามง่าย ละเลยต่อธรรมเนียมของภิกษุ จนถึงทำตนให้เป็นคนเลวทราม ฯ

๒. ในกายบริหาร มีข้อปฏิบัติเกี่ยวกับหนดและคิ้วไว้อย่างไร ?

ตอบ เกี่ยวกับหนด มีข้อปฏิบัติไว้ว่า อย่าพึงไว้หนดไว้เครา คือต้องโกนเสมอ ห้ามไม่ให้แต่งหนด และห้ามไม่ให้ตัดหนดด้วยกรรไกร ฯ เกี่ยวกับคิ้ว ไม่ได้วางหลักปฏิบัติไว้ แต่พระสงฆ์ไทยนิยมโกนพร้อมกับผม ฯ

๓. นิสัระงับ กับ นิสัมุตตะกะ มีอธิบายอย่างไร?

ตอบ นิสัระงับ หมายถึงการที่ภิกษุผู้ถือนิสัชาตจากปกครอง เช่น อุปัชฌาย์มรรณภาพ เป็นต้น

นิสัมุตตะกะ หมายถึงภิกษุผู้ได้พรรษา ๕ แล้ว และมีคุณสมบัติพอรักษาตนได้เมื่ออยู่ตามลำพัง ทรงพระอนุญาตให้พ้นจากนิสั ฯ

๔. ฝึกปฏิบัติควรปฏิบัติตนอย่างไร จึงไม่เป็นภาระแก่ผู้พยาบาล ?

ตอบ ควรปฏิบัติตนให้เป็นผู้พยาบาลง่าย คือทำความสบายให้แก่ตน (ไม่ฉันทของแสง) รู้จักประมาณในการบริโภค ฉันทง่าย บอกอาการไข้ตามเป็นจริงแก่ผู้พยาบาล เป็นผู้อดทนต่อทุกขเวทนา ฯ

๕. ฝึกผู้เป็นอาคันตุกะ ไปสู่อาวาสอื่น พึงประพฤติอย่างไรจึงจะถูกธรรมเนียมตามพระวินัย?

ตอบ พึงประพฤติดังนี้

๑. ทำความเคารพในเจ้าของถิ่น

๒. แสดงความเกรงใจเจ้าของถิ่น

๓. แสดงอาการสุภาพต่อเจ้าของถิ่น

๔. แสดงอาการสนิทสนมกับเจ้าของถิ่น

๕. ถ้าจะอยู่ที่นั่น ควรประพฤติให้ถูกระเบียบนิยมของเจ้าของถิ่น

๖. ถือเสนาสนะแล้วอย่าดูดาย เอาใจใส่ปิดกวาดให้สะอาดหมดจด ตั้งเครื่องเสนาสนะให้เป็นระเบียบ ฯ

๖. ภิกษุได้ชื่อว่า "กุลปสาทโก" ผู้ยังตระกูลให้เลื่อมใส" เพราะมีปฏิปทาอย่างไร ?

ตอบ เพราะมีปฏิปทาอย่างนี้ คือเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยอาจารย์ ไม่ทอดตนเป็นคนสนิทของสกุล โดยฐานเป็นคนเลว และอีกอย่างหนึ่ง ไม่รุกรานตัดรอนเขา แสดงเมตตาจิตต่อเขา ประพฤติพอดีพองาม ยังความเลื่อมใสนับถือของเขาให้เกิดในตน ฯ

๗. รุระเป็นเหตุให้ไปค้างแรมที่อื่นด้วยสัตตาทหณียะ ที่กล่าวไว้ในบาลีมีอะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๔ อย่าง คือ

๑. สหธรรมิกหรือมารดาบิดาเจ็บไข้ รู้เข้าแล้วไปเพื่อพยาบาล

๒. สหธรรมิกกระสันจะสึก รู้เข้าแล้วไปเพื่อระงับ

๓. มีกิจสงฆ์เกิดขึ้น เช่น วิหารชำรุด ไปเพื่อหาเครื่องทัฬหสัมภาระมาซ่อมแซม

๔. ทายกต้องการจะทำบุญ ส่งคนมานิมนต์ ไปเพื่อบำรุงศรัทธา แม้อีกอื่นที่อนุโลมตามนี้ ท่านก็อนุญาต ฯ

๘. ปวารณา คืออะไร? มีพระพุทธานุญาตให้ทำในวันไหน?

ตอบ คือ การบอกให้โอกาสแก่ภิกษุทั้งหลายเพื่อปรารภนาตักเตือนว่ากล่าวตนได้ ฯ

มีพระพุทธานุญาตให้ทำในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ ซึ่งเป็นวันเต็ม ๓ เดือนแต่วันจำพรรษา ฯ

๙. อุปปถกิริยา คืออะไร ? อะไรบ้าง ?

ตอบ คือการทำนกรัตนกรอยของสมณะ ฯ มี ๓ อย่าง คืออนาจาร ได้แก่ความประพฤติ
ไม่ดีไม่งาม ปาปสมาจาร ได้แก่ความประพฤติเลวทราม และอนেনสนา ได้แก่ความหาเลี้ยง
ชีพไม่สมควร ฯ

๑๐. สมบัติของภิกษุผู้มรณภาพ จะตกเป็นของใคร ? ภิกษุผู้อุปัฏฐากจะถือเอาด้วยวิสาสะได้
หรือไม่ ? จงอธิบาย

ตอบ ตกเป็นของสงฆ์ ฯ

ไม่ได้ เพราะการจะถือเอาด้วยวิสาสะ ต้องถือเอาในเวลาที่เจ้าของสมบัติยังมีชีวิตอยู่ ฯ

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง

ปัญหาวิชาเรียงความแก้กระทู้ธรรม นักธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันพฤหัสบดี ที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๕

สุขกามานิ ภูตานิ

โย ทณฺเฑน วิหีสติ

อตฺตโน สุขเมसानิ

เปจฺจ โส น ลภเต สุขํ.

สัตว์ทั้งหลายย่อมต้องการความสุข ผู้ใดแสวงหาสุขเพื่อตน
เบียดเบียนเขาด้วยอาชญา ผู้นั้นละไปแล้ว ย่อมไม่ได้สุข.

(พุทธ)

พ. ๕. ๒๕/๓๒.

แต่งอธิบายเป็นทำนองเทศนาโวหาร อ้างสุภาษิตอื่นมาประกอบ
ไม่น้อยกว่า ๒ ข้อ และบอกชื่อคัมภีร์ที่มาแห่งสุภาษิตนั้นด้วย ห้ามอ้าง
สุภาษิตซ้ำซ้อนกัน แต่จะซ้ำคัมภีร์ได้ ไม่ห้าม สุภาษิตที่อ้างมานั้น ต้องเรียง
เชื่อมความให้สนิทติดต่อสมเรื่องกับกระทู้ตั้ง.

ชั้นนี้ กำหนดให้เขียนลงในใบตอบ ตั้งแต่ ๓ หน้า (เว้นบรรทัด)
ขึ้นไป.

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันศุกร์ ที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๕

๑. สังฆธรรมคืออะไร ? มีลักษณะอย่างไร ?

ตอบ คือธรรมอันปัจจัยปรุงแต่ง ฯ

มีลักษณะ คือมีความเกิดขึ้นในเบื้องต้น มีความแปรปรวน
ในท่ามกลาง มีความดับไปในที่สุด ฯ

๒. สมถกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐานมุ่งผลแห่งการปฏิบัติ
อย่างไร ?

ตอบ สมถกรรมฐานมุ่งผลคือความสงบใจ

วิปัสสนากรรมฐานมุ่งผลคือความเรืองปัญญา ฯ

๓. กิเลส กรรม วิบาก ได้ชื่อว่า วัฏฏะ เพราะเหตุไร ? วัฏฏะนั้น จะตัดให้ขาดได้ด้วยอะไร ?

ตอบ เพราะหมุนเวียนกันไป คือกิเลสเกิดขึ้นแล้วเป็นเหตุให้ทำกรรม ครั้นทำกรรมแล้ว ย่อมได้รับวิบากกรรม เมื่อได้รับวิบากกรรม แล้ว กิเลสก็เกิดขึ้นอีก วนกันไปอย่างนี้ ฯ
ตัดให้ขาดด้วยอรหัตตมรรค ฯ

๔. กายวิเวก จิตตวิเวก และอุปธิวิเวก หมายถึงอะไร ?

ตอบ กายวิเวก หมายถึง สงัดกาย ได้แก่อยู่ในที่สงัด
จิตตวิเวก หมายถึง สงัดจิต ได้แก่ทำจิตให้สงบด้วยสมถภาวนา
อุปธิวิเวก หมายถึง สงัดกิเลส ได้แก่ทำใจให้บริสุทธิ์จากกิเลสด้วย
วิปัสสนาภาวนา ฯ

๕. พระอริยบุคคล ๔ ได้แก่ใครบ้าง ? พระอริยบุคคลประเภทใด ละอวิชชาได้เด็ดขาด ?

ตอบ ได้แก่ พระโสดาบัน พระสกทาคามี พระอนาคามี และพระอรหันต์ ฯ
พระอรหันต์ละอวิชชาได้เด็ดขาด ฯ

๖. ชิวหาวิญญานและกายวิญญาน เกิดขึ้นเพราะอาศัยอะไร ?

ตอบ ชิวหาวิญญานเกิดขึ้นเพราะอาศัยลิ้นกับรส
กายวิญญานเกิดขึ้นเพราะอาศัยกายกับโผฏฐัพพะ ฯ

๗. มัจจุรได้แก่อะไร ? ได้ชื่อว่าเป็นมารเพราะเหตุไร ?

ตอบ ได้แก่ความตาย ฯ

ชื่อว่าเป็นมาร เพราะเมื่อความตายเกิดขึ้น บุคคลย่อมหมดโอกาสที่จะทำความดีอีกต่อไป ฯ

๘. ในธรรมคุณบทว่า “พระธรรมอันพระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสดีแล้ว” พระธรรมนั้น หมายถึงอะไร ?

ตอบ หมายถึง ปริยัติธรรมและปฏิบัติธรรม ฯ

๙. ในพระพุทธคุณ บทว่า อรหํ ที่แปลว่า เป็นผู้หักล้างแห่งสังสารจักร กำแห่งสังสารจักรนั้น ได้แก่อะไร ?

ตอบ ได้แก่อวิชชา ตัณหา อุปาทาน และกรรม ฯ

๑๐. พระสงฆ์ปฏิบัติอย่างไร จึงได้ชื่อว่า อุกุฏฺฐปณฺโน เป็นผู้ปฏิบัติตรง ?

ตอบ คือไม่ปฏิบัติล่วงโลก ไม่มีมายาสาโถย ประพฤติซื่อตรงต่อพระศาสดาและเพื่อนสาวกด้วยกัน ฯ

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง

ปัญหาและเฉลยวิชาอนุพุทธประวัติ นักรธรรมชั้นโท
สอบในสนามหลวง
วันเสาร์ ที่ ๑๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๕

๑. อนุพุทธบุคคลคือใคร ? เป็นบรรพชิตหรือคฤหัสถ์ ?

ตอบ คือสาวกของพระพุทธเจ้า ที่ได้ตรัสรู้มรรคผลตามพระพุทธเจ้า ฯ
เป็นได้ทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ ฯ

๒. ใครคืออนุพุทธองค์แรก ? ได้ดวงตาเห็นธรรมเพราะฟังพระธรรมเทศนาชื่ออะไร ?

ตอบ คืออัญญาโกณฑัญญะ ฯ
เพราะฟังธรรมจักกัปปวัตตนสูตร ฯ

๓. ยสกุลบุตรได้ฟังธรรมจากพระศาสดาเป็นครั้งแรก ณ ที่ไหน ?
ธรรมนั้นมีชื่อว่าอะไร ?

ตอบ ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน แขวงเมืองพาราณสี ฯ
อนุปุปพีคตาและอริยสัจ ๔ ฯ

๔. “คนเหล่านี้ทั้งหมดยังไม่ทันถึง ๑๐๐ ปี ก็จักไม่มีเหลือ จักล่วงไปหมด ดูการเล่นไม่มีประโยชน์อะไร ควรชวนชวายนหาธรรมเครื่องพันดีกว่า” นี่เป็นคำพูดของใคร ? พูดกับใคร ?

ตอบ ของอุปติสสมาณพ ฯ
พูดกับโกลิตมาณพ ฯ

๕. พระโอรสว่า “เราจักไม่ชูงวง เข้าไปสู่สกุล” พระพุทธองค์ตรัสแก่พระสาวกองค์ใด ? ที่ไหน ?

ตอบ ตรัสแก่พระโมคคัลลานะ ฯ
ที่บ้านกัลลวาลมุตตคาม แคว้นมคธ ฯ

๖. พระสาวกองค์ใดเป็นผู้มักน้อยสันโดษอย่างยิ่ง ? ท่านทำใจอย่างไร ?

ตอบ พระมหากัสสปะ ฯ
ทำใจอย่างนี้ คือ เมื่อแสวงหาไม่ได้ ก็ไม่สะดุ้งตกใจ เมื่อแสวงหาได้แล้ว ก็ไม่กำหนดยินดีในปัจจุบัน ๔ นั้น ฯ

๗. พระโมฆราชและพระอุบาลีได้รับการยกย่องว่าเลิศในทางไหน ?

ตอบ พระโมฆราชได้รับยกย่องว่าเป็นผู้ทรงจิรวะระ้าหมอง
พระอุบาลีได้รับยกย่องว่าเป็นผู้ทรงพระวินัย ฯ

๘. สตรีคนแรกที่ได้อุปสมบทในพุทธศาสนาใคร ? อุปสมบทด้วยวิธีใด ?

ตอบ คือพระนางมหาปชาบดีโคตมี ฯ
ด้วยวิธีรับครุธรรม ๘ ประการ ฯ

ศาสนพิธี

๙. วันธรรมสวนะคือวันอะไร ? ทรงอนุญาตให้มีในวันใดบ้าง ?

ตอบ คือวันกำหนดประชุมฟังธรรม หรือที่เรียกว่า “วันพระ” ฯ
ในวัน ๘ ค่ำ และวัน ๑๔ ค่ำ หรือ ๑๕ ค่ำของปีขัณฑ์ทั้งข้างขึ้น
และข้างแรม ฯ

๑๐. การทำวัตรสวดมนต์มีประโยชน์อย่างไร ? จงอธิบาย

ตอบ เป็นอุบายสงบใจ ไม่ให้คิดวุ่นวายตามอารมณ์ได้ชั่วขณะที่ทำ
วัตรสวดมนต์นั้น ฯ

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นักธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันอาทิตย์ ที่ ๑๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๕

๑. สิกขาบทนอกพระปาฏิโมกข์เรียกว่าอะไร ? ทรงบัญญัติไว้เพื่อประโยชน์อะไร ?

ตอบ เรียกว่า อภิสมจาร ๖

ทรงบัญญัติไว้เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยของภิกษุและเพื่อความงามของพระศาสนา ๖

๒. สังฆาฏิ บาตร ประคดเอน เข็ม มีดโกน อย่างไหนจัดเป็นบริวารบริโศก อย่างไหนจัดเป็นบริวารอุปโศก ?

ตอบ สังฆาฏิ บาตร ประคดเอน จัดเป็นบริวารบริโศก
เข็ม มีดโกน จัดเป็นบริวารอุปโศก ๖

๓. บาตรที่ทรงอนุญาตมีกี่ชนิด ? อะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๒ ชนิด ๖

คือ ๑. บาตรดินเผา

๒. บาตรเหล็ก ๖

๔. คำว่า ถือนิสัย ในพระวินัย หมายความว่าอะไร ?

ตอบ หมายความว่า ยอมตนอยู่ในความปกครองของพระเถระ
ผู้มีคุณสมบัติสามารถปกครองตนได้ ให้ท่านปกครอง ฟังฟัง
พำนักอาศัยท่าน ฯ

๕. วัตรคืออะไร ? อุปัชฌายวัตรและสัทธีวาริกวัตร
ใครพึงทำแก่ใคร ?

ตอบ คือแบบอย่างอันดีงามที่ภิกษุควรประพฤติในกาลนั้นๆ ฯ
อุปัชฌายวัตร สัทธีวาริกพึงทำแก่อุปัชฌาย์
สัทธีวาริกวัตร อุปัชฌาย์พึงทำแก่สัทธีวาริก ฯ

๖. ภิกษุอยู่ในกฎเดียวกันกับภิกษุผู้มีพรรษามากกว่า ควรปฏิบัติ
ตนอย่างไร จึงชื่อว่าแสดงความเคารพท่านตามพระวินัย ?

ตอบ ควรปฏิบัติตนอย่างนี้ คือ จะทำอะไร ควรขออนุญาตท่านก่อน
เช่น จะสอนธรรม จะอธิบายความ จะสาธยาย จะแสดงธรรม
จะเปิดหรือปิดไฟ จะเปิดหรือปิดหน้าต่าง มิให้ทำตามอำเภอใจ ฯ

๗. สัตตทาหรณียะคืออะไร ? มีวิธีปฏิบัติอย่างไร ?

ตอบ คือการปลีกไปในระหว่างอยู่จำพรรษาด้วยกิจธุระอันสมควร
และกลับมาภายใน ๗ วัน ฯ
ให้ผูกใจว่าจะกลับมาภายใน ๗ วัน ฯ

๘. อนาคตหมายถึงอะไร ? เล่นอย่างไรบ้าง จัดเป็นอนาคต ?

ตอบ อนาคตหมายถึงความประพจน์ไม่ดั่งามและการเล่นมีประการ
ต่าง ๆ ๑

เล่นอย่างเด็ก เล่นคณอง เล่นพนัน เล่นบู๊บู๊ยำ เล่นอึ้งคะนึ่ง
จัดเป็นอนาคต ๑

๙. มหาปเทศแปลว่าอะไร ? ทรงประทานไว้เพื่อประโยชน์อะไร ?

ตอบ แปลว่าข้อสำหรับอ้างใหญ่ ๑

เพื่อเป็นหลักแห่งการวินิจฉัยทั้งในทางธรรมทั้งในทางวินัย ๑

๑๐. สมบัติของภิกษุในทางพระวินัยมีเท่าไร ? อะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๔ ๑

คือ ๑. สีลสมบัติ

๒. อาจารย์สมบัติ

๓. ทิฏฐิสมบัติ

๔. อาชีวะสมบัติ ๑

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง

ปัญหาวิชาเรียงความแก้กระทู้ธรรม นักธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันพุธที่ ๒๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๖

เวลา ๑๓.๐๐ น.

โลโก โทโส จ โมโห จ ปุริส ปาปเจตส์

หีสนติ อุตตสมภูตา ตจสารว สมผล.

โลกะ โทสะ โมหะ เกิดจากตัวเอง ย่อมเบียดเบียนผู้มีใจชั่ว
ดุจขุยไผ่ฆ่าต้นไผ่ฉะนั้น.

(พุทธ)

พ. อิติ. ๒๕/๒๖๔ พ. มหา. ๒๙/๑๘.

แต่งอธิบายเป็นทำนองเทศนาโวหาร อ้างสุภาษิตอื่นมาประกอบ
ไม่น้อยกว่า ๒ ข้อ และบอกชื่อคัมภีร์ที่มาแห่งสุภาษิตนั้นด้วย ห้ามอ้างสุภาษิต
ซ้ำซ้อนกัน แต่จะซ้ำคัมภีร์ได้ ไม่ห้าม สุภาษิตที่อ้างมานั้น ต้องเรียงเชื่อมความ
ให้สนิทติดต่อสมเรื่องกับกระทู้ตั้ง.

ชั้นนี้ กำหนดให้เขียนลงในใบตอบ ตั้งแต่ ๓ หน้า (เว้นบรรทัด) ขึ้นไป.

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง

ปัญหาและเฉลย วิชาธรรม นักระรรมชั้นโท
สอบในสนามหลวง
วันพฤหัสบดีที่ ๓๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๖
เวลา ๑๓.๐๐ น.

๑. การพิจารณาสังขารทั้งหลายโดยความเป็นไตรลักษณ์ จัดเป็น
กัมมัญฐานอะไร ? มีประโยชน์อย่างไร ?

ตอบ จัดเป็นวิปัสสนากัมมัญฐาน ฯ

มีประโยชน์ คือทำให้รู้จักสภาพที่เป็นจริงแห่งสังขารทั้งหลาย
ว่า ไม่เที่ยง เป็นทุกข์ มิใช่ตัวตน ฯ

๒. รากะ โลกะ อิสสา กลิ่น รส อย่างไหนเป็นกิเลสตาม อย่างไหนเป็น
วัตถุตาม ?

ตอบ รากะ โลกะ อิสสา เป็นกิเลสตาม

กลิ่น รส เป็นวัตถุตาม ฯ

๓. บุคคลผู้ถือความถูกต้องเป็นใหญ่ ทำด้วยความเมตตา กรุณา เป็นต้น
จัดเข้าในอริปัตเตยยะข้อไหน ?

ตอบ จัดเข้าในธัมมาธิปัตเตยยะ ฯ

๔. ปฏิปทาของพระอริยบุคคลผู้เป็นสมณะ เรียกว่าอะไร ? มีอะไรบ้าง ?

ตอบ เรียกว่า อริยวงศ์ ฯ

มี ๔ คือ

๑. สันโดษด้วยจีวรตามมีตามเกิด

๒. สันโดษด้วยบิณฑบาตตามมีตามเกิด

๓. สันโดษด้วยเสนาสนะตามมีตามเกิด

๔. ยินดีในการเจริญกุศลและในการละอกุศล ฯ

๕. ทิฏฐิ อวิชชา เพราะเหตุไรจึงเรียกว่า โฆษะ โยคะ อาสวะ ?

ตอบ เรียกว่า โฆษะ เพราะเป็นดุจกระแสน้ำอันท่วมใจสัตว์

เรียกว่า โยคะ เพราะประกอบสัตว์ไว้ในภพ

เรียกว่า อาสวะ เพราะเป็นสภาพหมักหมมอยู่ในสันดาน ฯ

๖. สังวรคืออะไร ? สติสังวร สำรวมด้วยสตินั้น มีอธิบายอย่างไร ?

ตอบ คือ การสำรวมระวังปิดกั้นอกุศล ฯ

มีอธิบายว่า สำรวมอินทรีย์มิจักขุเป็นต้นระวังรักษามิให้อกุศลธรรมเข้าครอบงำ เมื่อเห็นรูปเป็นต้น ทั้งมีสติไม่พินเพื่อนลิ้มหลง ระลึกได้ก่อนแต่ทำ พูด คิด มิให้ผิดทางกาย วาจา ใจ ไม่ประมาทหลงทำกรรมชั่ว ฯ

๗. พระธรรมคุณบทว่า “เอหิปปัสสิโก” มีอธิบายว่าอย่างไร ?

ตอบ มีอธิบายว่า พระธรรมของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสามารถที่จะพิสูจน์ได้และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อประโยชน์สุขได้ตลอดเวลา ฯ

๘. บารมี คืออะไร ? อธิษฐานบารมี คือการทำอะไร ?

ตอบ ปฏิปทาอันยิ่งยวด หรือคุณธรรมที่ประพุดตัวอย่างยิ่งยวด ได้แก่ ความดีที่บำเพ็ญอย่างพิเศษ เพื่อบรรลุเป้าหมายสูงสุด ฯ คือความตั้งใจมั่นตัดสินใจเด็ดเดี่ยว วางจุดหมายแห่งการกระทำของตนไว้แน่นอนและดำเนินตามนั้นอย่างแน่วแน่ ฯ

๙. จงให้ความหมายของคำต่อไปนี้ ?

๑. อโหสิกรรม

๒. กตัตตากรรม

ตอบ อโหสิกรรม คือกรรมที่ให้ผลสำเร็จแล้ว เป็นกรรมที่ล่วงเวลาที่จะให้ผล เปรียบเหมือนพืชสิ้นยาง ไม่สามารถเพาะให้ขึ้นได้
กตัตตากรรม คือกรรมสักว่าทำ ได้แก่กรรมอันทำด้วยไม่ตั้งใจ ฯ

๑๐. รุดงค์ ท่านบัญญัติไว้เพื่อประโยชน์อะไร ? ภิกษุผู้ถือบิณฑบาตเป็นวัตรอย่างเคร่ง ท่านให้ถือปฏิบัติอย่างไร ?

ตอบ เพื่อเป็นอุบายขัดเกลากิเลส และเป็นไปเพื่อความมักน้อย สันโดษ ฯ

อย่างเคร่ง เมื่อเลิกบิณฑบาต นั่งลงแล้ว แม้มีผู้มาใส่บาตรอีก ก็ไม่รับ ฯ

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง

ปัญหาและเฉลย วิชาอนุพุทธประวัติ นักธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันศุกร์ที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

เวลา ๑๓.๐๐ น.

๑. ประวัติอนุพุทธบุคคลมีความสำคัญต่อผู้ศึกษาอย่างไร ?

ตอบ ทำให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้ในจริยาวัตรและคุณความดีที่ท่านได้บำเพ็ญมา ตลอดจนถึงผลงานในการช่วยเผยแผ่พระพุทธศาสนา อันทำให้เจริญสืบมาถึงทุกวันนี้ นำให้เกิดความเลื่อมใสและความนับถือเป็นทิวฐานุคติอันดี สามารถน้อมนำมาปฏิบัติตามได้ ฯ

๒. สัมมาสัมพุทธะ ปัจเจกพุทธะ และอนุพุทธะ ต่างกันอย่างไร ?

ตอบ สัมมาสัมพุทธะ คือผู้ตรัสรู้เองโดยชอบ และสอนผู้อื่นให้รู้ตามได้ด้วย

ปัจเจกพุทธะ คือผู้ตรัสรู้เฉพาะตน แต่ไม่สามารถสอนผู้อื่นให้รู้ตามได้

อนุพุทธะ คือผู้ตรัสรู้ตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า และสามารถสอนผู้อื่นให้รู้ตามด้วย ฯ

๓. พระปัญจวัคคีย์ได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ ด้วยพระธรรมเทศนา
ชื่ออะไร ? ความย่อว่าอย่างไร ?

ตอบ ชื่อ อนัตตลักขณสูตร ฯ

ความย่อว่า รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ไม่เที่ยง
เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ฯ

๔. พระธรรมเทศนาที่ได้ชื่อว่าอาทิตตปริยายสูตร เพราะเหตุไร ?
พระพุทธองค์ทรงแสดงแก่ใคร ?

ตอบ เพราะแสดงไฟคือราคะ ไฟคือโทสะ ไฟคือโมหะ ว่าเป็น
ของร้อน ฯ

แก่พวกปุราณชฎิล ฯ

๕. พระสาวกรูปใด เมื่อทราบว่าเป็นพระอาจารย์ของตนอยู่ทางทิศใด ก็นอน
หันศีรษะไปทางทิศนั้น ? การปฏิบัติเช่นนั้นจัดเป็นคุณธรรมอะไร ?

ตอบ พระสารีบุตรเถระ ฯ

จัดเป็นกตัญญู ฯ

๖. สามเนตรรูปแรกในพระพุทธศาสนา คือใคร ? ได้บรรลุพระอรหัต
เพราะฟังธรรมจากใคร ?

ตอบ สามเนตรราหุล ฯ

จากพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ฯ

๗. ธรรมทูตเทศ มีอะไรบ้าง ? ใครแสดงแก่ใคร ?

ตอบ มี ๑. โลกคือหมู่สัตว์ อันชวนำเข้าไปใกล้ ไม่ยั่งยืน

๒. โลกคือหมู่สัตว์ ไม่มีผู้ป้องกัน ไม่เป็นใหญ่จำเพาะตน

๓. โลกคือหมู่สัตว์ ไม่มีอะไรเป็นของ ๆ ตน จำต้องละทิ้งสิ่ง
ทั้งปวงไป

๔. โลกคือหมู่สัตว์ พร่องอยู่เป็นนิตย์ ไม่รู้จักอิ่ม เป็นทาส
แห่งตัณหา ฯ

พระรัฐบาลแสดงแก่พระเจ้าโกรัพยะ ฯ

๘. จงระบุชื่อพระสาวกผู้ที่บวชเพราะเหตุต่อไปนี้ ?

๑. บวชเพราะศรัทธา

๒. บวชเพราะจำใจ

๓. บวชเพราะหลงใหลในรูป

ตอบ

๑. บวชเพราะศรัทธา คือ พระอัญญาโกณฑัญญะ

๒. บวชเพราะจำใจ คือ พระนันทะ

๓. บวชเพราะหลงใหลในรูป คือ พระวักกิลี ๖

ศาสนพิธี

๙. การศึกษาศาสนพิธี มีประโยชน์อย่างไร ?

ตอบ

๑. ทำให้เข้าใจเรื่องของศาสนพิธีได้โดยถูกต้อง

๒. ให้เห็นเป็นเรื่องสำคัญ ไม่ไร้สาระ

๓. ทำให้ปฏิบัติได้ถูกต้องไม่ผิดเพี้ยนจากขนบธรรมเนียมประเพณี ๖

๑๐. สามิจิกรรม หมายถึงอะไร ? มีอะไรบ้าง ?

ตอบ

หมายถึง การขอขมาโทษให้อภัยกันทุกโอกาส ไม่ว่าจะมิโทษขัดข้องหมองใจกันหรือไม่ก็ตาม ถึงโอกาสที่ควรทำสามิจิกรรมกันแล้ว ทุกรูปไม่พึงละโอกาสเสีย ๖

มี ๒ คือ

๑. การขอขมาโทษ

๒. การถวายสักการะ ๖

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง

ปัญหาและเฉลย วิชาวินัยบัญญัติ นครธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันเสาร์ที่ ๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๖

เวลา ๑๓.๐๐ น.

๑. อภิสมจารคืออะไร ? ฤกษุผู้ไม่เอื้อเฟื้อในอภิสมจารมีโทษอย่างไรบ้าง ?

ตอบ คือชนบธรรมเนียมอันดีงามของฤกษุ ๆ
มีโทษปรับอาบัติฤลลัจจัยเป็นอย่างสูง แต่มีน้อย ส่วนมาก
ปรับอาบัติฤกฤเป็นพ้น ๆ

๒. ในกายบริหาร มีข้อปฏิบัติเกี่ยวกับหนดและคัวไว้อย่างไร ?

ตอบ เรื่องหนด มีข้อปฏิบัติไว้ว่า อย่าพึงไว้หนดไว้ครา คือต้อง
โกนเสมอ ห้ามไม่ให้แต่งหนด และห้ามไม่ให้ตัดหนดด้วย
กรรไกร
ส่วนเรื่องคัว ไม่ได้วางหลักปฏิบัติไว้ แต่พระสงฆ์ไทยนิยม
โกนพร้อมกับผม ๆ

๓. วัตถุนามาส คืออะไร ? ภิกษุจำเป็นต้องวัตถุนามาสนั้น ต้องอาบัติอะไรบ้าง ?

ตอบ คือ สิ่งที่ภิกษุไม่ควรจับต้อง ฯ

ภิกษุจับต้องมาตุคาม เป็นอาบัติสังฆาทิเสส ฤทธัจจย และ
ทุกกฏ ตามประโยค จับต้องบัณฑิตะด้วยความกำหนด เป็น
อาบัติฤทธัจจย นอกนั้นเป็นวัตถุแห่งอาบัติทุกกฏทั้งหมด ฯ

๔. ภิกษุผู้เป็นอาคันตุกะ ไปสู่อาวาสอื่น ฟังประพจน์อย่างไรจึงจะถูกระรมเนียมตามพระวินัย ?

ตอบ ฟังประพจน์ดังนี้

๑. ทำความเคารพในท่าน

๒. แสดงความเกรงใจเจ้าของถิ่น

๓. แสดงอาการสุภาพ

๔. แสดงอาการสนิสนมกับเจ้าของถิ่น

๕. ถ้าจะอยู่ที่นั่น ควรประพจน์ให้ถูกระรมเนียมของเจ้าของถิ่น

๖. ถูเสนอสนะแล้วอย่าดูตาย เอาใจใส่ชำระปัดกวาดให้หมดจด
จัดตั้งเครื่องเสนาสนะให้เป็นระเบียบ ฯ

๕. ภิกษุอธิฐานจำพรรษาแล้ว มีเหตุไปที่อื่น ผูกใจจะกลับมาให้ทันในวันนั้น แต่กลับมาไม่ทัน เช่นนี้พรรษาขาดหรือไม่ ? เพราะเหตุใด ?

ตอบ ถ้าไปด้วยฐานะที่ทรงอนุญาตให้ไปด้วยสัตตทาภรณ์ยะ พรรษา
ไม่ขาด เพราะยังอยู่ในพระพุทธานุญาตนั่นเอง ทั้งจิตคิดจะ
กลับก็มีอยู่ ถ้าไปด้วยมิใช่ฐานะที่เป็นสัตตทาภรณ์ยะ พรรษา
ขาด ฯ

๖. กำลังสวดพระปาฏิโมกข์อยู่ หากมีภิกษุอื่นเข้ามาจะปฏิบัติอย่างไร ?

ตอบ ปฏิบัติอย่างนี้ คือ ถ้าภิกษุผู้เข้ามาใหม่มากกว่าภิกษุผู้ชุมนุม
ต้องสวดตั้งต้นใหม่ ถ้าเท่ากันหรือน้อยกว่า ส่วนที่สวดไปแล้ว
ก็ให้เป็นอันสวดแล้ว ให้เธอผู้มาใหม่ฟังส่วนที่ยังเหลือต่อไป ฯ

๗. ปวารณา คืออะไร ? มีพระพุทธานุญาตให้ทำในวันไหน ?

ตอบ คือ การบอกให้โอกาสแก่ภิกษุทั้งหลายเพื่อว่ากล่าวตักเตือน
ตนได้ ฯ

มีพระพุทธานุญาตให้ทำในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ หรือใน
วันมหาปวารณาฯ

๘. อนเสนาได้แก่อะไร ? มีอะไรบ้าง ?

ตอบ อนเสนา ได้แก่กิริยาแสวงหาเลี้ยงชีพในทางไม่สมควร ฯ
มี ๒ อย่าง คือ

๑. การแสวงหาที่เป็นโลกวัชชะ มีโทษทางโลก

๒. การแสวงหาที่เป็นปณณัตติวัชชะ มีโทษทางพระบัญญัติ ฯ

๙. ลักษณะถิอวิสาสะที่มาในพระบาลีมีอะไรบ้าง ?

ตอบ มี ๑. เป็นผู้เคยได้เห็นกันมา

๒. เป็นผู้เคยคบกันมา

๓. ได้พูดกันไว้

๔. ยังมีชีวิตอยู่

๕. รู้ว่าของนั้นเราถือเอาแล้วเขาจักพอใจ ฯ

๑๐. ภิกษุจะเปลี่ยนไตรครอง ฟังปฏิบัติอย่างไรบ้าง ?

ตอบ ต้องปัจจัยรณคือถอนอธิษฐานผ้าผืนเก่าเสียก่อน แล้วจึงทำ
พินทุและอธิษฐานผ้าผืนใหม่ ฯ

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง

ปัญหาวิชาเรียงความแก้กระทู้ธรรม นักธรรมชั้นโท
สอบในสนามหลวง
วันอาทิตย์ที่ ๑๗ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๗
เวลา ๑๓.๐๐ น.

อกโกจิ มั อวธิ มั อชินิ มั อหาลิ เม
เย จ ตั อุปนยหนติ เวร เตสั น สมมติ.

ผู้ใด ผู้กล่าวหาว่า เขาได้ตำรา ได้ฆ่าเรา ได้ชนะเรา ได้ลักของของเรา
ดังนี้ เวรของผู้นั้นย่อมไม่ระงับ.

(พุทธ)

พ. ๕. ๒๕/๑๕.

แต่งอธิบายเป็นทำนองเทศนาโวหาร อ้างสุภาษิตอื่นมาประกอบ
ไม่น้อยกว่า ๒ ข้อ และบอกชื่อคัมภีร์ที่มาแห่งสุภาษิตนั้นด้วย ห้ามอ้างสุภาษิต
ซ้ำซ้อนกัน แต่จะซ้ำคัมภีร์ได้ ไม่ห้าม สุภาษิตที่อ้างมานั้น ต้องเรียงเชื่อมความ
ให้สนิทติดต่อสมเรื่องกับกระทู้ตั้ง.

ชั้นนี้ กำหนดให้เขียนลงในใบตอบ ตั้งแต่ ๓ หน้า (เว้นบรรทัด) ขึ้นไป.

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง

ปัญหาและเฉลยวิชาธรรม นักระรรมชั้นโท
สอบในสนามหลวง
วันจันทร์ที่ ๑๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๗
เวลา ๑๓.๐๐ น.

๑. บุคคลาธิษฐานนาเทศนา เทศนามีบุคคลเป็นที่ตั้ง มีอธิบายว่าอย่างไร ?
ตอบ มีอธิบายว่า การสอนที่ยกบุคคลมาเป็นตัวอย่าง เช่น ในมหาชนกชาดก สอนเรื่องความเพียร โดยกล่าวถึงพระมหาชนกโพธิสัตว์ว่า ทรงมีความเพียรอย่างยิ่ง พยายามว่ายน้ำในท่ามกลางมหาสมุทรที่กว้างใหญ่ มองไม่เห็นฝั่งอย่างไม่ย่อท้อด้วยความมุ่งมั่นที่จะถึงฝั่งให้ได้ ฯ
๒. ตจปัญจกัมมัญฐาน มีอะไรบ้าง ? เป็นอารมณ์ของสมถกัมมัญฐาน หรือของวิปัสสนากัมมัญฐาน ?
ตอบ มี เกสา ผม โลมา ขน นขา เล็บ ทนตา ฟัน และตโจ หน่ง ฯ เป็นอารมณ์ได้ทั้งสมถกัมมัญฐานและวิปัสสนากัมมัญฐาน ฯ
๓. กิเลส กรรม วิบาก ได้ชื่อว่า วัฏฏะ เพราะเหตุไร ? วัฏฏะนั้นจะตัดให้ขาดได้ด้วยอะไร ?
ตอบ เพราะหมุนเวียนกันไป คือกิเลสเกิดขึ้นแล้วเป็นเหตุให้ทำกรรม ครั้นทำกรรมแล้ว ย่อมได้รับวิบากแห่งกรรม เมื่อได้รับวิบาก กิเลสเกิดขึ้นอีก วนกันไปอย่างนี้ ฯ ตัดให้ขาดได้ด้วยอรหัตตมรรค ฯ

๔. อุปาทาน คืออะไร ? การถือเราถือเขาด้วยอำนาจมานะจนเป็นเหตุ
ถือพวก จัดเป็นข้อใด ในอุปาทาน ๔ ?

ตอบ คือการถือมั่นข้างเลว ได้แก่ถืออื่น ๆ

จัดเป็นอัตตวาทุปาทาน ฯ

๕. ปัญจขันธ์ ได้ชื่อว่าเป็นมารเพราะเหตุไร ?

ตอบ เพราะปัญจขันธ์นั้น บางทีทำความลำบากให้ อันเป็นเหตุ
เบื่อหน่าย จนถึงฆ่าตัวตายเสียเองก็มี ฯ

๖. จริต คืออะไร ? คนมีปกติเชื่อง่ายเป็นจริตอะไร ?

ตอบ คือพื้นเพอัธยาศัยของบุคคลที่แสดงออกมาตามปกติเป็น
ประจำ ฯ เป็นสัทธาจริต ฯ

๗. พระธรรมคุณบทว่า “สวากขาโต ภควตา ธมโม พระธรรมอัน
พระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสดีแล้ว” หมายถึงอะไร ?

ตอบ หมายถึง ปริยัติธรรมและปฏิบัติธรรม ฯ

๘. อริยบุคคล ๘ ประเภทไหนจัดเป็นพระเสขะ ประเภทไหนจัดเป็น
พระอเสขะ ?

ตอบ จัดเข้าได้ดังนี้

อริยบุคคล ๗ ประเภทแรก เรียกว่า พระเสขะ

อริยบุคคลที่ ๘ เรียกว่า พระอเสขะ ฯ

๙. พระพุทธคุณบทว่า “อนุตตโร ปุริสทมมสารถิ เป็นสารถิฝึกบุรุษที่
ควรฝึกได้ ไม่มีใครยิ่งกว่า” คำว่า “บุรุษที่ควรฝึกได้” นั้น หมายถึง
บุคคลเช่นไร ?

ตอบ หมายถึงบุคคลผู้มีอุปนิสัยที่อาจฝึกให้ดีได้ด้วยพระธรรม
เทศนา ฯ

๑๐. ครุกรรม คืออะไร ? ในฝ่ายอกุศลและฝ่ายกุศลได้แก่อะไร ?

ตอบ คือกรรมหนัก ๆ

ครุกรรมในฝ่ายอกุศล ได้แก่อนันตริยกรรม ๕

ครุกรรมในฝ่ายกุศล ได้แก่สมบัติ ๘ ๆ

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง

ปัญหาและเฉลยวิชาอนุพุทธประวัติ นักธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันอังคารที่ ๑๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๗

เวลา ๑๓.๐๐ น.

๑. อนุพุทธบุคคล คือใคร ? มีความสำคัญอย่างไร ?

ตอบ คือสาวกผู้ตรัสรู้ตามพระพุทธเจ้า ฯ

อนุพุทธบุคคลเป็นสังฆรัตนะในรัตนะ ๓ เป็นพยานยืนยัน
ความตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า และเป็นกำลังใหญ่ของพระพุทธเจ้า
ในอันช่วยประกาศพระธรรมประดิษฐานพระพุทธศาสนาขึ้น
เพื่อประโยชน์สุขแก่ชนเป็นอันมาก ฯ

๒. “ที่นี้รุ่มวายหนอ ที่นี้ขัดข้องหนอ” เป็นคำอุทานของใคร ? เพราะเหตุใดจึงอุทานอย่างนั้น ?

ตอบ ของยสกุลบุตร ฯ

เพราะเห็นหมู่ชนบริวารนอนหลับมีอาการพิกลต่าง ๆ ดุจซากศพ
ที่ทิ้งอยู่ในป่าช้า เกิดความสลัดใจ คิดเบื่อหน่าย ฯ

๓. พระขณิก ๓ พี่น้อง มีชื่อว่าอะไรบ้าง ? ได้บรรลุพระอรหัตผลเพราะฟังพระธรรมเทศนาชื่ออะไร ?

ตอบ พระอรุเวลกัสสปะ พระนทิกัสสปะ พระคยากัสสปะ ฯ

ฟังอาทิตตปริยายสูตร ฯ

๔. พระอัสสชิแสดงธรรมแก่อุปติสสปริพาชก มีใจความย่อว่าอย่างไร ?

ตอบ มีใจความย่อว่า “ธรรมใดเกิดแต่เหตุ พระศาสดาทรงแสดงเหตุแห่งธรรมนั้น และความดับแห่งธรรมนั้น พระศาสดาตรัสสอนอย่างนี้” ฯ

๕. พระโอรสทว่า “เราจักไม่ชูงวง เข้าไปสู่สกุล” หมายความว่าอย่างไร ? พระพุทธองค์ตรัสแก่พระสาวกองค์ใด ?

ตอบ หมายความว่า ไม่ถือตัว ไม่เย่อหยิ่ง ฯ
แก่พระมหาโมคคัลลานะ ฯ

๖. พระมหากัสสปเถระถือธุดงค์กี่อย่าง ? อะไรบ้าง ?

ตอบ ถือธุดงค์ ๓ อย่าง ฯ
คือ ๑. ใช้ผ้าบังสกุลจีวรเป็นวัตร
๒. เทียบวิณฑบาตเป็นวัตร
๓. อยู่ป่าเป็นวัตร ฯ

๗. พระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมอุปมาด้วยพิน ๓ สาย แก่ใคร ? ด้วยทรงพระประสงค์ใด ?

ตอบ แก่พระโสมโกฬิวิสะ ฯ
ด้วยประสงค์จะให้ท่านทำความเพียรพอประมาณ เพราะท่านทำความเพียรอย่างยิ่ง เติบจนจนเท้าแตก ฯ

๘. พระเถระและพระเถรีผู้มีชื่อต่อไปนี้ ได้รับเอตทัคคะในทางไหน ?

ก. พระมหากัจจายนเถระ	ข. พระโมฆราชเถระ
ค. พระราหุลเถระ	ง. พระภูฏาจารย์เถรี
จ. พระอุบลวรรณาเถรี	

ตอบ ก. พระมหากัจจายนเถระ เป็นเอตทัคคะในทางอธิบายคำย่อให้พิสดาร

ข. พระโมฆราชเถระ เป็นเอตทัคคะในทางทรงจีวรเศร้าหมอง

- ค. พระราหุลเถระ เป็นเอตทัคคะในทางผู้ใฝ่ใจในการศึกษา
 ง. พระปฎาจาราเถรี เป็นเอตทัคคะในทางทรงวินัย
 จ. พระอุบลวรรณาเถรี เป็นเอตทัคคะในทางมีฤทธิ์ ฯ

ศาสนพิธี

๙. จงให้ความหมายของคำต่อไปนี้ การเข้าพรรษา การออกพรรษา ?

ตอบ การเข้าพรรษา หมายถึง การที่ภิกษุผูกใจว่าจะอยู่ ณ ที่ใด ที่หนึ่งตลอดเวลา ๓ เดือนในฤดูฝน ไม่ไปค้างแรมให้ล่วงราตรี ในที่แห่งอื่น เว้นแต่ไปด้วยสัตตาคหณนิยยะ ฯ

การออกพรรษา หมายถึง กาลที่สิ้นสุดกำหนดอยู่จำพรรษา ของภิกษุตามพระวินัยบัญญัติ มีพิธีเป็นสังฆกรรมพิเศษ โดยเฉพาะ เรียกโดยภาษาพระวินัยว่า ปวารณากรรม คือ การทำปวารณาของสงฆ์อยู่ร่วมกันตลอดเวลา ๓ เดือน ฯ

๑๐. วันธรรมสวนะ คือวันอะไร ? ทรงอนุญาตให้มีในวันใดบ้าง ?

ตอบ คือ วันกำหนดประชุมฟังธรรม หรือที่เรียกว่า “วันพระ” ฯ ในวัน ๘ ค่ำ และวัน ๑๔ ค่ำ หรือ ๑๕ ค่ำของปีภักขทั้งข้างขึ้นและข้างแรม ฯ

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง

ปัญหาและเฉลยวิชาวินัยบัญญัติ นครธรรมชั้นโท

สอบในสนามหลวง

วันพุธที่ ๒๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๗

เวลา ๑๓.๐๐ น.

๑. พระวินัยแบ่งออกเป็นกี่อย่าง ? อะไรบ้าง ?

ตอบ แบ่งออกเป็น ๒ อย่าง ฯ

คือ ๑. อาทิพรหมจริยการศึกษา

๒. อภิสมาจาริกการศึกษา ฯ

๒. ภิกษุผู้ปฏิบัติพระวินัยส่วนอภิสมาจารให้ติงาม จะต้องปฏิบัติอย่างไร ?

ตอบ ต้องปฏิบัติโดยสายกลาง คือไม่ถือเคร่งครัดอย่างมกมาย
จนเป็นเหตุทำตนให้ลำบาก เพราะเหตุธรรมเนียมเล็ก ๆ น้อย ๆ
อันขัดต่อกาลเทศะ และไม่สะเพร้ามักง่าย ละเลยต่อธรรมเนียม
ของภิกษุ จนถึงทำตนให้เป็นคนเลวทราม ฯ

๓. สังฆาฏิ บาตร ประคตเอน เข็ม มีดโกน อย่างไหนจัดเป็นบริวารบริโศค
อย่างไหนจัดเป็นบริวารอุปโศค ?

ตอบ สังฆาฏิ บาตร ประคตเอน จัดเป็นบริวารบริโศค

เข็ม มีดโกน จัดเป็นบริวารอุปโศค ฯ

๔. วัตรคืออะไร ? อุปัชฌายวัตรและสัทธวัตรใครพึงทำแก่ใคร ?

ตอบ คือข้อปฏิบัติหรือแบบอย่างอันดีงามที่ภิกษุควรประพฤติในกาลนั้น ๆ

อุปัชฌายวัตร สัทธวัตรใครพึงทำแก่อุปัชฌาย์

สัทธวัตรใครพึงทำแก่สัทธวัตร

๕. ภิกษุผู้อาพาธควรปฏิบัติตนอย่างไร จึงไม่เป็นภาระแก่ผู้พยาบาล ?

ตอบ ควรปฏิบัติตนให้เป็นผู้พยาบาลง่าย คือทำความสบายให้แก่ตน ไม่ฉันทองแสง รู้จักประมาณในการบริโภค ฉันทายง่าย บอกอาการไข้ตามเป็นจริงแก่ผู้พยาบาล เป็นผู้อดทนต่อทุกขเวทนา

๖. สัตตาทหณียะและสัตตาทกาลิก มีอธิบายอย่างไร ?

ตอบ ฐะที่ทรงอนุญาตให้ภิกษุผู้จำพรรษาไปได้แต่ต้องกลับมาภายใน ๗ วัน เรียกว่า สัตตาทหณียะ หรือ เรียกสั้น ๆ ว่า สัตตาทะ

สัตตาทกาลิก คือของที่รับประทานแล้วเก็บไว้บริโภคได้ไม่เกิน ๗ วัน

๗. อนาคต หมายถึงอะไร ? เล่นอย่างไรบ้าง จัดเป็นอนาคต ?

ตอบ อนาคต หมายถึง ความประพฤติไม่ดั่งงาม และการเล่นมีประการต่าง ๆ

เล่นอย่างเด็ก เล่นคะนอง เล่นพนัน เล่นปู้ยี่ปู้ยำ เล่นอิงคะนึ่ง จัดเป็นอนาคต

๘. ภิกษุฉันเนื่อมมนุษย์ เนื้องู ต้องอาบัติอะไร ?

ตอบ ฉันเนื่อมมนุษย์ ต้องอาบัติอุลลัจจัย

ฉันเนื้องู ต้องอาบัติทุกกฏ

๙. สมบัติของภิกษุผู้มรณภาพ จะตกเป็นของใคร ? ภิกษุผู้อุปัฏฐากจะถือเอาด้วยวิสาสะได้หรือไม่ ? จงอธิบาย

ตอบ ตกเป็นของสงฆ์ ฯ

ไม่ได้ เพราะการจะถือเอาด้วยวิสาสะ ต้องถือเอาในเวลาที่ยังมีชีวิตอยู่ ฯ

๑๐. มหาปเทศ แปลว่าอะไร ? มีกี่ประการ ? ทรงประทานไว้เพื่อประโยชน์อะไร ?

ตอบ แปลว่าข้อสำหรับอ้างอิงใหญ่ ฯ

มี ๔ ประการ ฯ

เพื่อเป็นหลักแห่งการวินิจฉัยทั้งในทางธรรมทั้งในทางวินัย ฯ

ใช้เวลา ๓ ชั่วโมง